

**Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút**

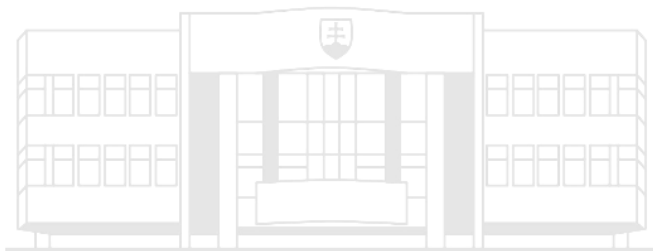
Edícia: Porovnávacie analýzy

11/2025

Žandársky zbor

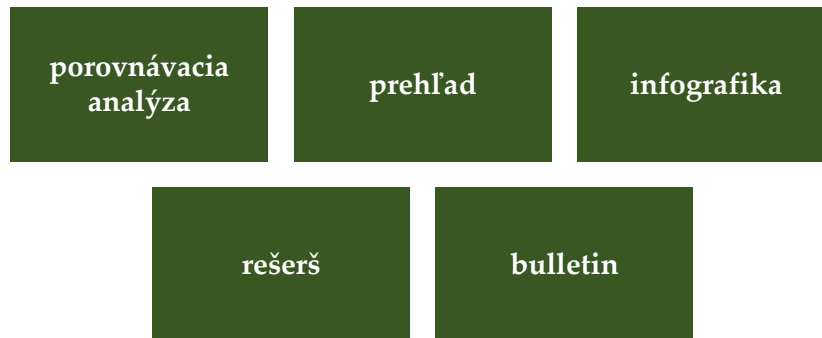
Dana Bušíková

**Bratislava
apríl 2025**

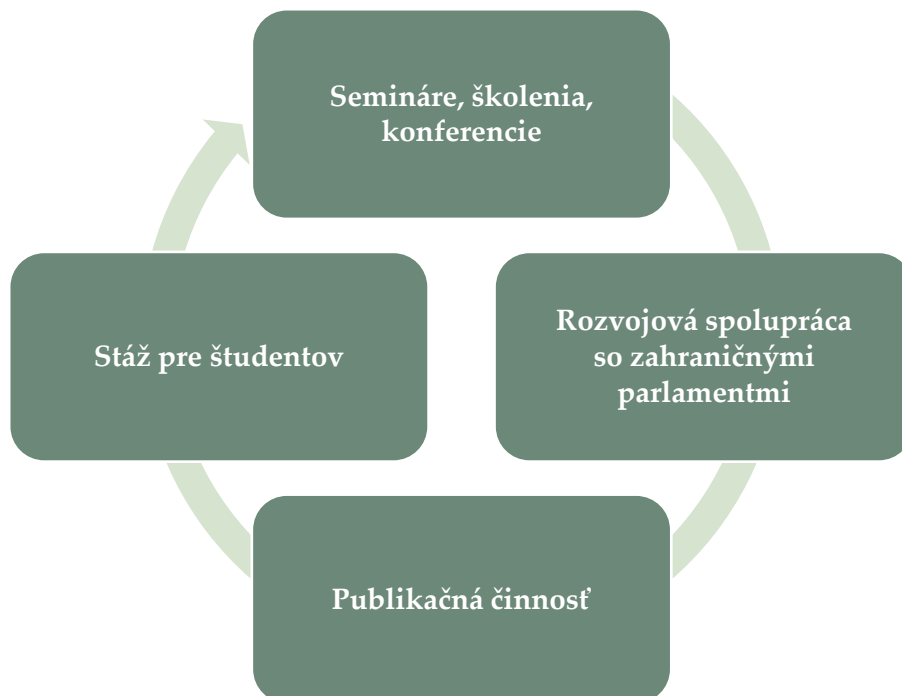

Postavenie odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj oddelenie Parlamentná knižnica a oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:

V oblasti vzdelávania Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.

Žandársky zbor

Anotácia

Analýza sa venuje žandárskym zborom a podobným zborom v štátoch EÚ, ktoré sú zaradené pod ozbrojené sily a plnia úlohy ozbrojených bezpečnostných zborov. Analýza rozoberá príslušnosť, pôsobnosť, kompetencie a oprávnenia pri služobnej činnosti.

Kľúčové slová

žandársky zbor, ozbrojený bezpečnostný zbor, vojenská polícia

Gendarmerie Corps

Annotation

The analysis deals with gendarmerie corps and similar corps in EU states, which are classified under the armed forces and perform the tasks of armed security corps. The analysis discusses affiliation, scope, competence and authorisations for service activities.

Keywords

gendarmerie corps, armed security forces, military police

Vypracovala: JUDr. Dana Bušíková, odbor Parlamentný inštitút

Schválila: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD., riaditeľka PI

Materiál slúži pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom odboru Parlamentný inštitút a autorov. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Materiál neprešiel jazykovou úpravou.

Obsah

1. Úvod a situácia v Slovenskej republike	5
2. Štáty s aktívnym žandárstvom.....	7
2.1 Francúzsko	7
2.2 Holandsko	9
2.3 Litva	11
2.4 Poľsko	12
2.5 Portugalsko	14
2.6 Rumunsko	16
2.7 Španielsko.....	19
2.8 Taliansko	21
3. Štáty, ktoré mali v minulosti žandárstvo.....	23
3.1 Belgicko.....	23
3.2 Bulharsko.....	23
3.3 Cyprus.....	24
3.4 Česko-Slovensko.....	25
3.5 Dánsko	25
3.6 Grécko	26
3.7 Luxembursko	27
3.8 Maďarsko.....	27
3.9 Nemecko.....	28
3.10 Rakúsko	29
4. Zhrnutie a záver.....	30
5. Zdroje	34

1. Úvod a situácia v Slovenskej republike

Slovo „žandár“ pochádza z francúzskeho výrazu *gendarme*, ktorý doslova znamená „ozbrojení muži“ alebo „ľudia so zbraňami“. Žandárske jednotky vznikli ako špecializované policajné zložky s cieľom reagovať na narastajúce požiadavky verejnej bezpečnosti. Výnimočnosť žandárstva spočívala v tom, že ho tvorili elitní príslušníci ozbrojených síl, vďaka čomu vynikalo disciplínou, profesionalitou a efektivitou. Žandári od svojho vzniku chránili verejnosť, pričom si zachovali vojenský charakter, ktorý im umožňoval nasadenie v rôznych krízových situáciách, od potlačania nepokojov až po operácie v zahraničí. Vojenské zázemie sa ukázalo ako cenné najmä v konfliktných oblastiach, kde žandárske jednotky prispievali k stabilizácii a obnove poriadku aj po skončení ozbrojených konfliktov.

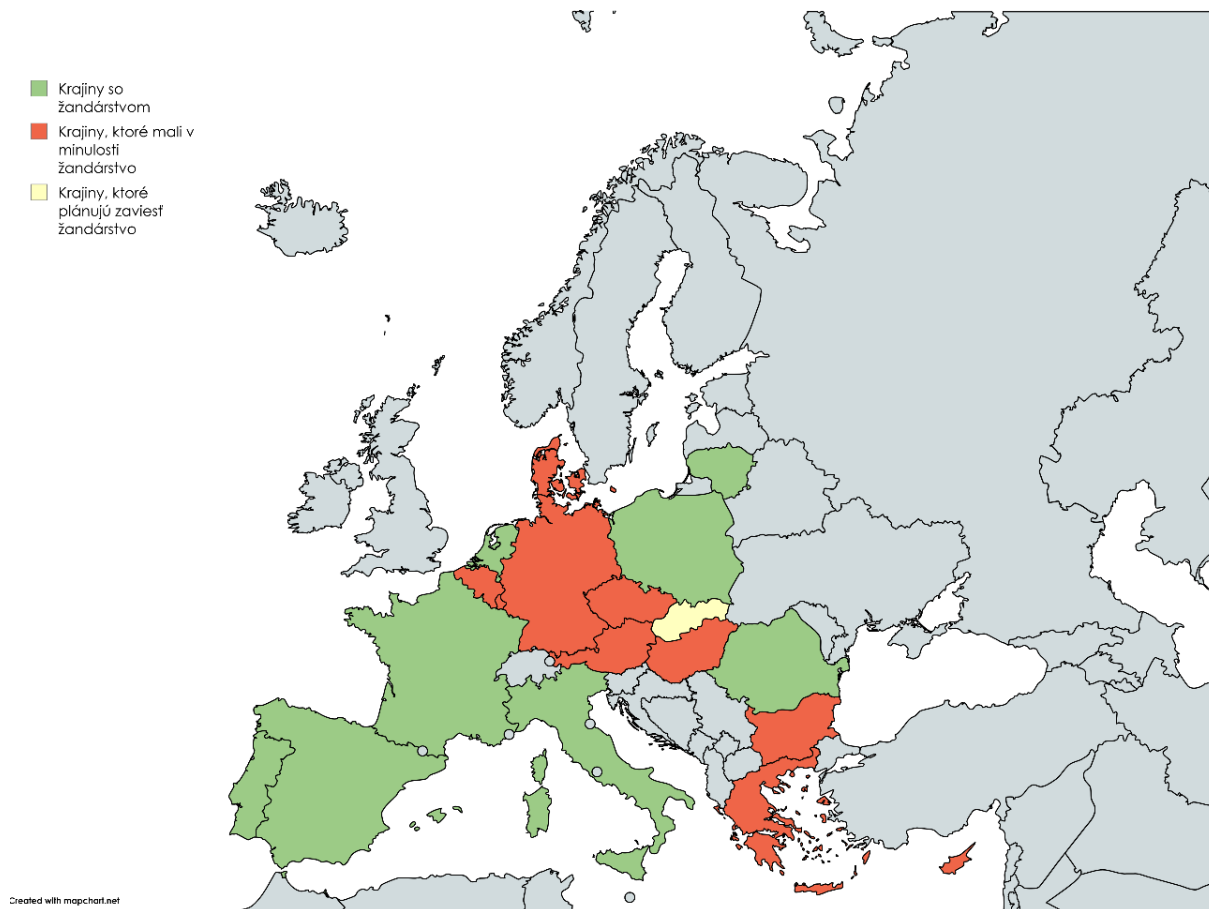
Aj keď koncept žandárstva vznikol vo Francúzsku, vplyvom napoleonských vojen sa rozšíril do viacerých európskych štátov. Dodnes sú žandárske zbory neoddeliteľnou súčasťou vojenského zriadenia vo Francúzsku (Gendarmerie Nationale), Taliansku (Arma dei Carabinieri), Španielsku (Guardia Civil), Portugalsku (Guarda Nacional Republicana), Rumunsku (Jandarmeria Română), a Holandsku (Koninklijke Marechaussee). Tieto zbory majú vojenský štatút, no zároveň vykonávajú civilné úlohy spojené s udržiavaním verejného poriadku a bezpečnosti. V iných krajinách, ako sú Nemecko, Maďarsko, Rakúsko či Belgicko, žandárstvo v minulosti fungovalo ako vojensky organizovaný orgán, ale časom bolo zrušené alebo integrované do civilnej polície.

V jednotlivých štátoch EÚ sú žandárske zbory podriadené rôznym rezortom. Vo Francúzsku, Taliansku a Španielsku podliehajú žandári súčasne ministerstvu obrany aj ministerstvu vnútra, čo im umožňuje flexibilne reagovať na bezpečnostné potreby. V Holandsku a Poľsku sú podriadení ministerstvu obrany, zatiaľ čo v Rumunsku patria pod ministerstvo vnútra.

Na Slovensku sa aktuálne diskutuje o zriadení **žandárskeho zboru**, ktorý by mohol vzniknúť od júla 2025 na základe návrhu Ministerstva obrany Slovenskej republiky. Cieľom [návrhu zákona o niektorých opatreniach na zvýšenie odolnosti Slovenskej republiky v oblasti obrany a bezpečnosti, o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov](#) je zvýšiť obranyschopnosť a bezpečnosť štátu. Nový žandársky zbor by tvorili profesionálni vojaci, bývalí policajti zaradení do operačných záloh a aktívni príslušníci Policajného zboru. Mali by postavenie verejných činiteľov a oprávnenie používať donucovacie prostriedky, od hmatov a chvatov až po použitie zbrane, avšak len v presne vymedzených prípadoch.

Návrh zákona taktiež podrobne špecifikuje povinnosti a oprávnenia žandárov. Medzi ich úlohy by patrilo dohliadanie na cestnú premávku, kontrola hraníc, udržiavanie verejného poriadku či podpora Vojenskej polície pri strážení vojenských objektov a transportov. Za túto službu by im prináležala finančná odmena vo výške 3000 eur za 20 dní služby (v 12-hodinových smenách). Ak by návrh zákona prešiel, žandári by sa stali posilou v oblasti vnútornej bezpečnosti a obrany Slovenskej republiky.

Mapa č.1: Prehľad situácie v jednotlivých štátoch Európy

Zdroj: Vypracovala autorka na základe zistených skutočností s pomocou stránky <https://www.mapchart.net/europe.html>

Legenda:

Farba	Popis
Green	Štáty so súčasným samostatným žandárstvom
Red	Štáty bez žandárstva (zrušené alebo neexistuje)
Yellow	Štáty, kde sa žandárstvo plánuje zaviesť

2. Štáty s aktívnym žandárstvom

2.1 Francúzsko

Národné žandárstvo (Gendarmerie nationale) patrí medzi najstaršie francúzske inštitúcie. Je pokračovateľom tradície *Maréchaussée de France*, vojenskej jednotky, ktorá počas siedmich storočí ako jediná vykonávala policajné funkcie vo Francúzsku. Napoleon Bonaparte v liste z roku 1806 poznamenal: „Žandárstvo je špeciálna organizácia. Je to najefektívnejší spôsob, ako udržiavať v krajine pokoj a mier. Ide o napoly civilný, napoly vojenský dozor, rozmiestnený po celej krajine, ktorý poskytuje najpresnejšie správy.“

Národné žandárstvo je poverené zabezpečovaním verejnej bezpečnosti a udržiavaním poriadku. Pôsobí nielen v oblasti justičnej polície, ale aj pri operáciách zameraných na zachovanie verejného poriadku či v rámci vojenských akcií. Bez ohľadu na okolnosti, či už ide o mier, krízu alebo vojnový stav, zabezpečuje kontinuitu fungovania štátu na celom území Francúzska.¹

Spolu s Národnou políciou patrí Národné žandárstvo medzi dve hlavné národné sily zodpovedné za udržiavanie verejného poriadku vo Francúzsku. Hoci je súčasťou francúzskych ozbrojených síl, od roku 2009 je začlenené pod ministerstvo vnútra. Podlieha rozpočtovému a operačnému riadeniu tohto ministerstva, no zároveň si zachováva svoj vojenský štatút. Pri plnení vojenských úloh, najmä pri operáciách ozbrojených síl mimo územia Francúzska, podlieha ministerstvu ozbrojených síl. Medzi hlavné povinnosti žandárstva patrí stráženie menších miest, predmestí a vidieckych oblastí, kontrola demonštrácií a nepokojov, ako aj vyšetovanie trestných činov.

V júli 2005 Národné žandárstvo, v rámci vládnej reformy, reorganizovalo svoje územné velenie. V súčasnosti je rozdelené na 22 žandárskych regiónov, ktoré zodpovedajú 22 administratívnym regiónom Francúzska. Každý regionálny veliteľ má právomoc nad územnými jednotkami vo svojom regióne a podlieha priamo generálnemu riaditeľovi Národného žandárstva. Regionálni velitelia, ktorí sídlia v hlavných mestách obranných a bezpečnostných zón, disponujú osobitnými právomocami (napríklad využívanie Republikánskej gardy) a majú k dispozícii osobitné zdroje, vrátane špecifických rozpočtových prostriedkov.²

Personál Národného žandárstva pozostáva z vojenských zamestnancov (dôstojníkov, poddôstojníkov a dobrovoľníkov) a civilných zamestnancov (štátnych zamestnancov a civilných pracovníkov). Pracovnú silu tvorí približne 103 000 aktívnych vojakov a civilistov, ktorých dopĺňa 30 000 záložníkov, bývalých vojakov a členov komunity vybraných a vycvičených na službu v rámci žandárstva. Títo muži a ženy zodpovedajú za bezpečnosť 50 % francúzskej populácie a pokrývajú 95 % územia krajiny. Žandárstvo prispôsobuje svoj operačný model konceptu „*Denná*

¹ Ministerstvo vnútra: Žandárstvo. Dostupné na: <https://www.gendarmerie.interieur.gouv.fr/recrutement/la-gendarmerie>

² Ministerstvo vnútra: Od policajného zboru k národnému žandárstvu. Dostupné na: <https://www.gendarmerie.interieur.gouv.fr/notre-institution/la-gendarmerie-nationale/de-la-marechaussee-a-la-gendarmerie-nationale>

bezpečnosť“ s cieľom zvýšiť efektivitu svojich zásahov. Medzi hlavné prvky tejto stratégie patrí posilnená prítomnosť v teréne, aktívna komunikácia s komunitou a úzka spolupráca s ďalšími inštitúciami. Navyše, vykonávanie tejto politiky sa prispôsobuje nepredvídateľným udalostiam, ktoré môžu nastať v prímestských oblastiach, na vidieku či na francúzskych zámorských územiach.³ Zúčastňuje sa aj mierových misií po celom svete na žiadosť EÚ, OSN alebo NATO.⁴

Činnosť žandárov sa zameriava na 4 hlavné oblasti:

1. upokojsť a chrániť – medzi úlohy žandárov patrí zabezpečovanie bezpečnosti cestnej premávky, boj proti dronom, prevencia kriminality, ako aj poskytovanie pomoci a záchrana ľudí;
2. vyšetrovať a zatýkať – výkon justičnej polície, ktorý sa stal základným poslaním Národného žandárstva po reorganizácii v roku 2009;
3. zabezpečovať a udržiavať poriadok – táto úloha je hlavným poslaním mobilných žandárskych jednotiek. Zasadujú v prioritných bezpečnostných zónach, počas súdnych procesov a zabezpečujú ochranu osôb a majetku v rizikových oblastiach;
4. zasahovať a brániť – boj proti terorizmu.⁵

Čl. L3211-3 Obranného zákonníka stanovuje, že Národné žandárstvo je ozbrojená sila zodpovedná za výkon zákonov a ochranu záujmov národa, vrátane obrany vlasti a kontroly bezpečnosti jadrových zbraní. Vojenské misie žandárstva sa vykonávajú na celom území štátu a na otvorenom mori na palubách lodí plaviacich sa pod francúzskou vlajkou.

Pri výkone svojich vojenských úloh podlieha žandárstvo ministrovi obrany, najmä ak sa zúčastňuje na operáciách ozbrojených síl mimo územia Francúzska. Minister obrany sa zároveň podieľa na riadení ľudských zdrojov žandárstva a vykonáva disciplinárne právomoci voči vojenskému personálu národného žandárstva (čl. L3225-1).

Čl. L421-1 Zákonníka vnútornej bezpečnosti tiež definuje Národné žandárstvo ako ozbrojenú silu zodpovednú za uplatňovanie zákonov, so zameraním na úlohy justičnej polície a na ochranu verejného poriadku, najmä vo vidieckych a prímestských oblastiach a na komunikačných trasách. Žandárstvo zároveň prispieva k spravodajskej a informačnej činnosti, bojuje proti terorizmu a zaisťuje ochranu obyvateľstva. Civilné misie žandárstva sa vykonávajú nielen na území štátu, ale aj na otvorenom mori na palubách francúzskych lodí. V tejto oblasti podlieha žandárstvo ministrovi vnútra, ktorý zodpovedá za jeho organizáciu, riadenie, zamestnanecké podmienky a vojenskú infraštruktúru (čl. L421-2). V prípade vážneho narušenia verejného poriadku môže

³ Eurogendfor: Gendarmerie Nationale. Dostupné na: <https://eurogendfor.org/gendarmerie-nationale-francaise-full-member/>

⁴ FIEP: Gendarmerie Nationale. Dostupné na: <https://www.fiep.org/member-forces/french-national-gendarmerie/>

⁵ Ministerstvo vnútra: Misie národného žandárstva. Dostupné na: <https://www.gendarmerie.interieur.gouv.fr/notre-institution/la-gendarmerie-nationale/les-missions-de-la-gendarmerie-nationale>

minister obrany alebo minister vnútra povolať niektorých alebo všetkých záložníkov Národného žandárstva, ktorí sú povinní byť v stanovenom období k dispozícii (čl. L421-3).

Príslušníci národnej polície a národného žandárstva môžu pri výkone povinností a nosení uniformy alebo viditeľných insígnií použiť zbraň len v nevyhnutných prípadoch a primerane:

- na ochranu vlastného života alebo telesnej integrity či ochranu iných osôb,
- na obranu priestorov alebo osôb po dvoch varovaniach,
- na zastavenie nebezpečných osôb unikajúcich z väzby či vyšetrovania,
- na zastavenie dopravných prostriedkov ignorujúcich príkaz na zastavenie,
- zabrániť opakovaniu vraždy alebo pokusu o vraždu na základe objektívnych dôvodov (čl. L435-1 Zákonníka vnútornej bezpečnosti).

Národná polícia a národné žandárstvo majú od 1. januára 2014 spoločný [Etický kódex](#), ktorý stanovuje povinnosti policajtov a žandárov pri výkone úloh vnútornej bezpečnosti, či už počas služby, alebo mimo nej. Pravidlá v etickom kódexe sa uplatňujú bez ohľadu na iné zákonné predpisy a povinnosti. Žandár má povinnosť lojálne plniť pokyny a príkazy svojich nadriadených, zachovávať služobné tajomstvo o informáciách získaných pri výkone služby a konať čestne a nestranne. Musí sa zdržať správania, ktoré by mohlo poškodiť povest národnej polície a žandárstva, vrátane nevhodného vyjadrovania na sociálnych sieťach. Porušenie pravidiel uvedených v Etickom kódexe vedie k disciplinárnemu konaniu.⁶

2.2 Holandsko

Kráľovská vojenská polícia (Koninklijke Marechaussee) je národná žandárska sila Holandska, ktorá plní vojenské aj civilné policajné úlohy. Spolu s Národným policajným zborom tvorí jednu z dvoch národných policajných síl v Holandsku. Chráni bezpečnosť Holandského kráľovstva vrátane jeho karibských území. Pôsobí na strategicky dôležitých miestach po celom svete, od kráľovských palácov a vonkajších hraníc Európy až po letiská v Holandsku, vojnové či krízové oblasti. Zhromažďuje a analyzuje informácie nevyhnutné na plnenie operačných úloh. Kráľovská vojenská polícia má 25 brigád, ktoré zabezpečujú bezpečnostné a vojensko-policajné úlohy vo svojich regiónoch.⁷ Spadá pod ministerstvo obrany.⁸ Na jej čele stojí veliteľ, ktorý riadi 7 000 mužov a žien, vrátane vojenských aj civilných zamestnancov.⁹ Ozbrojené sily sa skladajú z dobrovoľníkov, pričom podľa čl. 98 [Ústavy](#) môžu zahŕňať aj brancov.

Kráľovská vojenská polícia plní tri hlavné úlohy:

⁶ Ministerstvo vnútra: Etický kódex národnej polície a národného žandárstva. Dostupné na:

<https://www.interieur.gouv.fr/deontologie>

⁷ Eurogendfor: Koninklijke Marechaussee. Dostupné na: <https://eurogendfor.org/koninklijke-marechaussee-full-member/>

⁸ Kráľovská vojenská polícia. Dostupné na: <https://www.rijksdienstcn.com/justitie-veiligheid/koninklijke-marechaussee>

⁹ Brožúra Royal Marechaussee. Dostupná na: <https://www.marechaussee.nl/over-de-marechaussee/documenten/publicaties/2022/05/10/brochure-koninklijke-marechaussee-als-het-erop-aankomt>

1. Kontrola hraníc – príslušníci Kráľovskej vojenskej polície kontrolujú osoby prekračujúce hranice a zasahujú proti cezhraničnej kriminalite. Strážia vonkajšie európske hranice na letiskách, v námorných prístavoch a pozdĺž pobrežia. V rámci schengenského priestoru vykonávajú aj mobilné bezpečnostné monitorovanie. Kráľovská vojenská polícia sa podieľa na kontrole vonkajších hraníc Európy prostredníctvom agentúry Frontex.
2. Bezpečnosť a dohľad – kráľovská vojenská polícia chráni dôležité objekty a osoby. Zabezpečuje ochranu civilného letectva pred terorizmom, obchodovaním s drogami a pašovaním ľudí.
3. Úlohy medzinárodnej a vojenskej polície – kráľovská vojenská polícia plní funkciu policajnej sily pre všetky obranné zložky. Medzi jej preventívne činnosti patrí hliadkovanie, regulácia dopravy, udržiavanie poriadku počas vojenských cvičení, sprevádzanie konvojov a poskytovanie poradenstva veliteľom a ich personálu. Okrem toho dohliada na dodržiavanie predpisov, ako sú dopravné zákony a environmentálna legislatíva, a vyšetroje trestné činy spáchané vojenským personálom.¹⁰

Úlohy Kráľovskej vojenskej polície sú upravené v zákone o polícii a čiastočne aj v zákone o bezpečnosti. Podľa čl. 4 [zákona o polícii](#) Kráľovská vojenská polícia vykonáva tieto hlavné úlohy:

- ochrana členov Kráľovskej rodiny v spolupráci s ďalšími orgánmi;
- výkon policajných povinností pre ozbrojenú silu a medzinárodné vojenské veliteľstvá;
- dohľad nad letiskom Schiphol a ďalšími určenými letiskami, vrátane bezpečnosti civilného letectva;
- pomoc polícii pri cezhraničnej trestnej činnosti, ochrane objektov a osôb;
- policajné úlohy na vojenských objektoch a chránených miestach;
- kontrola hraničných priechodov;
- boj proti obchodovaniu s ľuďmi, falšovaniu dokladov a ďalšie.

Vojenský personál Kráľovskej vojenskej polície je oprávnený použiť silu alebo donucovacie prostriedky, ak je to nevyhnutné na splnenie úlohy a nemožno dosiahnuť účel iným spôsobom. Pri použití sily sa vždy prihliada na možné riziká a ak je to možné, predchádza mu varovanie. Pri plnení policajných úloh môže vykonať prehliadku osôb a predmetov, ak existuje dôvodné podozrenie z bezprostredného ohrozenia života alebo bezpečnosti iných osôb, a ak je prehliadka nevyhnutná na odvrátenie tohto nebezpečenstva (čl. 7 Zákona o polícii).

Vojenský personál Kráľovskej vojenskej polície má rovnaké právomoci ako policajný vyšetrovateľ ([čl. 141 písm. c\) Trestného poriadku](#)). Vyšetrovanie trestných činov vykonáva určený vojenský personál na základe rozhodnutia ministra bezpečnosti a spravodlivosti po konzultácii s ministrom obrany.

Podľa čl. 1 písm. d) [Oficiálnych pokynov pre políciu, Kráľovskú vojenskú políciu a ostatných príslušníkov polície](#) sú vojenský dôstojníci Kráľovskej vojenskej polície pri výkone policajných povinností považovaní za štátnych zamestnancov.

¹⁰ Úlohy kráľovskej vojenskej polície. Dostupné na: <https://english.defensie.nl/organisation/marechaussee/tasks-of-the-royal-netherlands-marechaussee>

2.3 Litva

Litovská **Verejná bezpečnostná služba** (Viesojo Saugumo Tarnyba) je štátna inštitúcia v neustálej špeciálnej pohotovosti, podriadená Ministerstvu vnútra. Jej hlavnou úlohou je zabezpečenie verejného poriadku v mimoriadnych situáciách a obrana štátu v čase vojny ako súčasť ozbrojených síl. Organizačne sa skladá z veliteľstva vo Vilniuse, troch regionálnych jednotiek (Vilnius, Kaunas, Klaipeda) a výcvikového strediska. V prípade vojny sa stáva priamo podriadenou litovským ozbrojeným silám.¹¹

Ako polovojenská jednotka má vyššiu bojovú schopnosť než bežná polícia. Špecializuje sa na potláčanie nepokojov a ochranu kritickej infraštruktúry. Je aktívnym partnerom Európskych žandárskych síl (Eurogendfor) a zapája sa do misií pod vedením EÚ, OSN, Európskej agentúry pre pohraničnú a pobrežnú stráž a iných medzinárodných organizácií.¹²

[Zákon o verejnej bezpečnostnej službe](#) stanovuje účel, právny základ, úlohy, štruktúru, financovanie a kontrolu Verejnej bezpečnostnej služby, ako aj podmienky zákonného použitia sily.

Úlohy verejnej bezpečnostnej služby sú nasledovné:

1. obnovovať alebo zabezpečovať verejný poriadok počas mimoriadnych situácií;
2. odstraňovať ohrozenie ľudského života alebo zdravia a majetku počas mimoriadnych situácií;
3. zabezpečiť organizáciu a vykonávanie eskortných operácií zadržaných, zatknutých a odsúdených osôb;
4. zabezpečovať ochranu dôležitých objektov a budov štátu;
5. vykonávať pátranie po nezvestných osobách;
6. posilniť sily litovskej polície, štátnej pohraničnej stráže, hasičského a záchranného zboru, útvaru pre vyšetrovanie finančnej kriminality a bezpečnostnej služby;
7. brániť štát v čase vojny;
8. plniť ďalšie úlohy, ktoré ukladá zákon (čl. 6).

Verejnú bezpečnostnú službu vedie a jej činnosť riadi vedúci služby, ktorý je priamo podriadený ministrovi vnútra (čl. 9).

Práva príslušníka verejnej bezpečnostnej služby pri výkone funkcie:

1. vyžadovať od osôb a organizácií okamžité odstránenie prekážok brániacich v plnení služobných úloh;
2. použiť fyzickú silu, špeciálne prostriedky, strelné zbrane a výbušniny v súlade so zákonom;
3. obmedziť vstup, prerušiť činnosť alebo dopravu na nevyhnutný čas v prípade ohrozenia verejného poriadku, majetku alebo bezpečnosti osôb alebo štátu;
4. používať špeciálne svetelné a zvukové signály vo vozidlách;

¹¹ Eurogendfor: Viesojo Saugumo Tarnyba. Dostupné na: <https://eurogendfor.org/viesojo-saugumo-tarnyba-partner-member/>

¹² Ministerstvo vnútra: Hlavné oblasti činnosti Verejnej bezpečnostnej služby. Dostupné na: <https://vstarnyba.lrv.lt/lt/apie-tarnyba/veiklos-sritys-1/>

5. žiadať informácie od štátnych inštitúcií, obcí a ďalších subjektov, ak sú potrebné na výkon služby;
6. zaznamenávať situácie (fotografie, zvuk, video) bez porušenia práva na súkromie;
7. kontrolovať doklady, vozidlá, náklad, zbrane a ďalšie predmety pri podozrení z priestupku alebo trestného činu a dočasne ich zadržať;
8. odovzdať osobu podozrivú zo správneho deliktu na políciu alebo obecné zastupiteľstvo;
9. prehľadať osobu, ak existuje podozrenie, že má nebezpečné predmety;
10. vstupovať do budov pri prenasledovaní podozrivého z trestného činu alebo na zabránenie trestnému činu a ďalšie (čl. 10).

Podľa čl. 11 zákona o verejnej bezpečnostnej službe je služobný dôstojník pri výkone funkcie povinný:

1. chrániť ľudskú dôstojnosť, práva a slobody;
2. bezodkladne zasiahnuť pri trestnom čine, priestupku či dopravnej nehode, chrániť miesto činu, zabezpečiť dôkazy, svedkov a zadržať páchateľa;
3. poskytnúť okamžitú pomoc obetiam a bezmocným osobám;
4. chrániť osoby, majetok a prírodu počas mimoriadnych udalostí;
5. zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách.

Strelné zbrane alebo výbušniny sa môžu použiť len v nevyhnutných prípadoch. Týka sa to situácií, keď duševný alebo fyzický nátlak nefunguje alebo hrozí bezprostredné ohrozenie života, zdravia, bezpečnosti letectva, je potrebné chrániť štátnu hranicu, strategické podniky či iné dôležité objekty. Použitie zbrane je možné aj na zabránenie trestnému činu (čl. 14).

2.4 Poľsko

Vojenské žandárstvo (Żandarmeria Wojskowa) je samostatná špecializovaná zložka ozbrojených síl Poľska, ktorá plní policajné úlohy najmä voči vojenskému personálu. Medzi hlavné úlohy Vojenského žandárstva patrí zabezpečenie vojenskej disciplíny, ochrana verejného poriadku vo vojenských objektoch a priestoroch, ako aj ochrana života a vojenského majetku. Okrem toho sa zameriava na prevenciu a vyšetrovanie trestných činov, stíhanie páchateľov v rámci vojenských jednotiek a verejných priestorov. Dôležitou súčasťou jeho činnosti je aj boj proti korupcii, alkoholizmu a drogovej závislosti v ozbrojených silách. Vojenské žandárstvo sa tiež podieľa na zásahoch pri prírodných katastrofách, environmentálnych hrozbách, pátráciach a záchranných operáciách a humanitárnych misiách. Jeho príslušníci pôsobia nielen v Poľsku, ale aj v zahraničí. Velenie Vojenského žandárstva podlieha priamo ministrovi národnej obrany.¹³

V októbri 2020, v súvislosti s pandémiou COVID-19, začalo Vojenské žandárstvo aktívne podporovať civilnú políciu pri zabezpečovaní verejného poriadku a bezpečnosti. Rozšírilo svoje pôsobenie o hliadkovanie na diaľniciach a štátnych cestách, ako aj o kontrolu nákladných vozidiel,

¹³ Eurogendfor: Żandarmeria Wojskowa. Dostupné na: <https://eurogendfor.org/zandarmeria-wojskowa-full-member/>

vrátane preverovania ich technickej spôsobilosti.¹⁴ Prvýkrát získalo aj zatýkacie právomoci v oblastiach mimo pôvodnej jurisdikcie, konkrétne pri vyšetrovaní neregistrovaných zbraní, drog a nelegálneho prisťahovalectva. V mestských oblastiach posilnilo miestnu políciu pri peších hliadkach a dohľade nad cestnou premávkou. Navyše sa začalo podieľať na pátracích operáciách, najmä pri hľadaní nezvestných osôb. Najviditeľnejšou zmenou pre verejnosť sa však stalo rozšírenie úloh Vojenského žandárstva pri ochrane verejných podujatí, zhromaždení a športových akcií.¹⁵ Postupne v týchto oblastiach čoraz častejšie dopĺňa alebo priamo preberá úlohy národnej polície, čím dochádza k zblížovaniu civilných a vojenských bezpečnostných zložiek.

V roku 2001 bol prijatý [zákon o vojenskej polícii a vojenských poriadkových orgánoch](#), ktorý definuje úlohy, organizačnú štruktúru, práva a povinnosti príslušníkov Vojenského žandárstva. Vojaci Vojenského žandárstva majú pri plnení služobných povinností právnu ochranu ako verejní činitelia. Veliteľom Vojenského žandárstva a nadriadeným všetkých jej vojakov je hlavný veliteľ Vojenského žandárstva.

Úlohy Vojenského žandárstva sú vymedzené v § 4 vyššie uvedeného zákona:

- 1) zabezpečenie dodržiavania vojenskej disciplíny;
- 2) ochrana verejného poriadku v priestoroch a zariadeniach vojenských útvarov, ako aj na verejných miestach;
- 3) ochrana života, zdravia osôb a vojenského majetku pred útokmi alebo činmi, ktoré ich ohrozujú;
 - a) vykonávanie protiteroristických opatrení v priestoroch alebo zariadeniach podliehajúcich ministrovi národnej obrany v súlade so zákonom o protiteroristickej činnosti;
 - b) ochrana poľských zahraničných misií v oblastiach s vojenskými jednotkami a zabezpečenie bezpečnosti diplomatov a konzulárnych pracovníkov;
- 4) odhaľovanie trestných činov a priestupkov, vrátane finančných deliktov, zisťovanie a stíhanie páchateľov a zabezpečovanie dôkazov;
 - a) analýza majetkových priznaní profesionálnych vojakov;
- 5) prevencia trestnej činnosti a iného škodlivého správania vo vojenských jednotkách, najmä alkoholizmu a drogovej závislosti;
- 6) spolupráca s domácimi a zahraničnými bezpečnostnými zložkami vrátane vojenskej polície;
- 7) reakcia na prírodné katastrofy a environmentálne hrozby, odstraňovanie ich následkov a účasť na pátracích, záchranných a humanitárnych operáciách a plnenie ďalších úloh.

Vojenské žandárstvo plní svoje úlohy prostredníctvom:

- kontroly a presadzovania vojenskej disciplíny a verejného poriadku,
- vyšetrovania trestných činov, priestupkov a disciplinárnych previnení,
- pátrania po páchateľoch, nezvestných vojakoch a stratenom vojenskom majetku,

¹⁴ Žandárske a policajné hliadky proti COVID-19. Dostupné na: <https://www.wojsko-polskie.pl/kgzw/articles/aktualnosci-w/2020-04-01r-zandarmsko-policyjne-patrole-kontra-covid-19/>

¹⁵ Spolupráca medzi varšavskou políciou a vojenským žandárstvom. Dostupné na: <https://magazyn-ksp.policja.gov.pl/mag/z-zycia-garnizonu/51110,Wspolpraca-stolecznej-Policji-z-Zandarmeria-Wojskowa.html>

- zhromažďovania dôkazov a forenzných expertíz,
- riadenia a kontroly vojenskej dopravy a cestnej premávky,
- dohľadu nad používaním vojenských uniforiem, odznakov a výzbroje,
- ochrany vojenského majetku a zabezpečenia poriadku na vojenských podujatiach,
- plnenia úloh justičnej polície na vojenských súdoch.¹⁶

Vojaci Vojenského žandárstva majú podľa čl. 17 Zákona o vojenskej polícii a vojenských poriadkových orgánoch široké právomoci, ktoré im umožňujú plniť špecifické úlohy. Medzi ich hlavné kompetencie patrí kontrola identity a oprávnení, zaistenie osôb a ich preprava na miesta výkonu vojenskej služby, ako aj zadržanie osôb v súlade so zákonom. Majú právo vykonávať prehliadky osôb a priestorov, kontrolovať batožinu a náklad v dopravných prostriedkoch, ako aj monitorovať verejné priestranstvá pomocou technických prostriedkov. Okrem toho môžu udeľovať pokuty za drobné priestupky, vykonávať preventívne kontroly na ochranu pred nezákonnými útokmi a teroristickými činmi, a nariadiť osobám spoluprácu pri zabezpečovaní verejného poriadku. V prípade potreby sú oprávnení použiť prostriedky priameho nátlaku alebo strelné zbrane v súlade so zákonom a platnými predpismi.

Vojaci Vojenského žandárstva sú pri výkone služby povinní rešpektovať ľudskú dôstojnosť a chrániť ľudské práva. Musia zachovávať česť a dôstojnosť vojaka a vojenskej služby. Ich činnosť má byť vykonávaná tak, aby čo najmenej narúšala osobné práva dotknutých osôb (čl. 23).

Vojenské žandárstvo plní úlohy v domácom prostredí aj v zahraničných misiách a operáciách. Tieto úlohy vykonávajú buď v rámci národných síl, alebo ako súčasť medzinárodných vojenských jednotiek.¹⁷

2.5 Portugalsko

Portugalská Národná republikánska garda (Guarda Nacional Republicana) je bezpečnostná zložka s vojenskou štruktúrou, ktorá pôsobí na celom území krajiny, vrátane pobrežných vôd. Jej hlavnou úlohou je zabezpečiť dodržiavanie demokratických princípov, garantovať vnútornú bezpečnosť a chrániť práva občanov. Zároveň spolupracuje na realizácii národnej obrannej politiky v súlade s ústavou a zákonmi.

Vďaka svojej vojenskej povahe a širokému spektru činností je kombináciou ozbrojených síl a orgánov činných v trestnom konaní. Je jedinou bezpečnostnou zložkou v krajine s vojenskou organizáciou a jej veliteľom je generálny dôstojník.

V čase mieru podlieha ministerstvu vnútra v otázkach náboru, správy, disciplíny a výkonu bežnej služby. Ministerstvo národnej obrany zodpovedá za zjednotenie vojenskej doktríny, výzbroj a výstroj. V prípade vojny alebo krízovej situácie môžu byť jej sily operačne podriadené náčelníkovi Generálneho štábu ozbrojených síl prostredníctvom jej generálneho veliteľa.

¹⁶ Úlohy vojenského žandárstva. Dostupné na: <https://www.wojsko-polskie.pl/kgzw/zadania/>

¹⁷ Ministerstvo národnej obrany: Vojenské žandárstvo. Dostupné na: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/andarmeria-wojskowa>

Jednotky Národnej republikánskej gardy sú organizované do troch hierarchických úrovní. Štruktúra zahŕňa jedno hlavné veliteľstvo s veliteľskými službami, 20 okresných veliteľstiev a špecializované jednotky. Národná republikánska garda celkovo pozostáva z 22 423 vojenských zložiek a 1 110 civilných zamestnancov, pričom jej činnosť pokrýva 94 % územia Portugalska.¹⁸

Hlavným právnym predpisom, ktorý upravuje právomoci a povinnosti Národnej republikánskej gardy, je [Zákon č. 63/2007](#). Podľa jeho úvodného ustanovenia je Národná republikánska garda, vojenský bezpečnostný zbor, ktorý pozostáva z vojenského personálu organizovaného do osobitného zboru vojsk a má administratívnu autonómiu. Jej hlavnou úlohou v systéme bezpečnosti a ochrany štátu je zabezpečovať demokratickú zákonnosť, garantovať vnútornú bezpečnosť a práva občanov, spolupracovať na realizácii obrannej politiky štátu v súlade s ústavou a zákonmi.

Podľa čl. 3 povinnosťami gardy sú:

- a) garantovať bezpečnostné podmienky, ktoré umožňujú výkon práv a slobôd občanov, ako aj fungovanie demokratických inštitúcií v súlade so zákonom a zásadami právneho štátu;
- b) zabezpečiť verejný poriadok a pokoj, bezpečnosť a ochranu osôb a majetku;
- c) predchádzať trestnej činnosti v koordinácii s ostatnými bezpečnostnými zložkami;
- d) zabrániť páchaniu ďalších činov, ktoré sú v rozpore so zákonom;
- e) vykonávať vyšetrovanie trestných činov a správnych deliktov pridelených zákonom, delegovaných súdnymi orgánmi alebo požadovaných správnymi orgánmi;
- f) zabezpečovať dodržiavanie zákonov v oblasti cestnej dopravy a garantovať bezpečnosť na cestách, najmä prostredníctvom kontroly;
- g) zabezpečovať výkon správnych rozhodnutí vydaných príslušnými orgánmi s cieľom predísť porušovaniu zákona;
- h) podieľať sa na kontrole vstupu a výstupu osôb a tovaru na územie štátu;
- i) poskytovať ochranu a pomoc občanom, zabezpečovať ochranu majetku v nebezpečných situáciách spôsobených ľudskou činnosťou alebo prírodnými katastrofami;
- j) dohliadať na dopravnú infraštruktúru, železničné, letecké a prístavné zariadenia a iné objekty;
- k) zabezpečovať bezpečnosť verejných podujatí, vrátane športových a iných rekreačných aktivít;
- l) predchádzať a odhaľovať obchodovanie s drogami prostredníctvom dohľadu a hliadkovania v rizikových oblastiach;
- m) monitorovať používanie a prepravu zbraní, munície, výbušnín a podobných látok, ktoré nepodliehajú dohľadu iných bezpečnostných zložiek alebo ozbrojených síl;
- n) spolupracovať na zahraničnej politike v súlade so zákonom, najmä v oblasti krízového manažmentu, mierových operácií, civilnej ochrany a medzinárodnej policajnej spolupráce;
- o) prispievať k školeniu a informovanosti občanov o bezpečnosti;
- p) monitorovať a kontrolovať námorné a pozemné hranice vrátane výletných terminálov a hraničných priechodov;
- q) udeľovať víza na hraniciach;

¹⁸ Eurogendfor: Garda National Republican. Dostupné na: <https://eurogendfor.org/guarda-nacional-republicana-full-member/>

- r) vykonávať rozhodnutia o nútenom vyhostení a súdne rozhodnutia o vyhostení cudzincov;
- s) zabezpečovať návrat osôb, ktoré boli vyhostené;
- t) vykonávať mobilné kontroly a spoločné operácie s domácimi a zahraničnými bezpečnostnými zložkami a plniť ďalšie úlohy stanovené zákonom.

Povinnosťami Národnej republikánskej gardy sú tiež:

- dohľad nad ochranou prírody a životného prostredia, prevencia a vyšetrovanie environmentálnych deliktov;
- monitorovanie a organizácia dopravy na infraštruktúre národnej siete mimo Lisabonu a Porta;
- hliadkovanie a dohľad na súši aj mori v pobrežných a teritoriálnych vodách;
- prevencia a vyšetrovanie daňových a colných porušení, kontrola tovaru podliehajúceho clám a daniam;
- kontrola plavidiel, pasažierov a nákladu;
- zásahy v krízových situáciách, lesných požiaroch, prírodných katastrofách a nehodách;
- spolupráca pri udeľovaní štátnych vyznamenaní;
- plnenie vojenských úloh v súčinnosti s ozbrojenými silami;
- koordinácia medzinárodnej výmeny informácií o trestnej činnosti súvisiacej s motorovými vozidlami.¹⁹

2.6 Rumunsko

Rumunské žandárstvo (Jandarmeria Româna) je špecializovaná štátna inštitúcia s vojenským postavením, patriaca pod ministerstvo vnútra. Zabezpečuje verejný poriadok a mier, ochranu základných práv a slobôd občanov, verejného a súkromného majetku, prevenciu a odhaľovanie kriminality, ako aj boj proti terorizmu. Zároveň chráni základné štátne inštitúcie a prispieva k bezpečnosti, suverenite a demokracii v Rumunsku, a to v čase mieru, aj počas krízových situácií.

Ústredným orgánom žandárstva je Generálny inšpektorát, ktorý riadi Generálne riaditeľstvo žandárstva Bukurešť a 41 okresných žandárskych inšpektorátov pokrývajúcich celé územie Rumunska. Pod jeho pôsobnosť spadajú aj špeciálne jednotky, výcvikové strediská a školy určené na odbornú prípravu a špecializáciu personálu.

Žandári zabezpečujú verejný poriadok pri podujatiach na verejných priestranstvách s vysokou koncentráciou ľudí. V prípade jeho narušenia zasahujú na obnovenie poriadku a proti nezákonnému správaniu. Medzi ich úlohy patrí aj dohľad nad verejným poriadkom v horských strediskách, na turistických trasách a pobreží Čierneho mora. Okrem toho chránia špeciálne objekty a tovar, monitorujú prepravu cenností, strelných zbraní, streliva, výbušnín, drog, toxických, rádioaktívnych a iných nebezpečných látok. Sú oprávnení zisťovať priestupky, ukladať sankcie a pripravovať podklady na súdne konanie podľa Trestného poriadku.²⁰

¹⁹ Národná republikánska garda. Dostupné na: <https://www.gnr.pt/missao.aspx>

²⁰ Eurogendfor: Jandarmeria Româna. Dostupné na: <https://eurogendfor.org/jandarmeria-romana-full-member/>

[Zákon č. 550/2004 o organizácii a fungovaní rumunského žandárstva](#) v čl. 1 ods. 1 ustanovuje, že rumunské žandárstvo sa v súlade so zákonom zúčastňuje na akciách Združenia európskych a stredomorských policajných a žandárskych síl s vojenským postavením, ako aj na aktivitách obdobných orgánov iných štátov. Zároveň vykonáva mierové misie podľa medzinárodných záväzkov Rumunska.

Rumunské žandárstvo má tieto právomoci:

- a) chrániť život, zdravie, slobodu osôb, verejný a súkromný majetok, ako aj oprávnené záujmy občanov, spoločnosti a štátu;
- b) zabezpečovať verejný poriadok počas zhromaždení, pochodov, demonštrácií, sprievodov, podujatí a iných verejných aktivít;
- c) obnovovať verejný poriadok v prípade jeho narušenia nezákonným konaním;
- d) na žiadosť hraničnej polície zabezpečovať poriadok na hraničných priechodoch;
- e) na základe schválených plánov dohliadať na poriadok v horských strediskách, turistických oblastiach, na pobreží Čierneho mora;
- f) v spolupráci s inými inštitúciami zabezpečovať verejný poriadok pri oficiálnych návštevách a podujatiach s účasťou rumunských alebo zahraničných predstaviteľov;
- g) na žiadosť príslušných orgánov pátrať po utečencoch, dezertéroch a osobách podozrivých z trestnej činnosti;
- h) vykonávať protiteroristické zásahy;
- i) zabezpečovať ochranu strategických objektov, diplomatických misií, konzulátov;
- j) monitorovať a chrániť prepravu cenností, zbraní, munície, výbušnín, drog, toxických, rádioaktívnych a iných nebezpečných látok;
- k) spolupracovať s ďalšími štátnymi inštitúciami pri prevencii teroristických činov;
- l) dohliadať na ochranu prírodných zdrojov, životného prostredia a lesného fondu;
- m) zabezpečovať ochranu tajnej korešpondencie počas prepravy;
- n) podieľať sa na odstraňovaní následkov katastrof a mimoriadnych udalostí;
- o) vykonávať misie mimo územia Rumunska v rámci medzinárodných mierových a bezpečnostných operácií;
- p) zabezpečovať ochranu miest postihnutých požiarom, výbuchom alebo inými ohrozeniami;
- q) zisťovať a sankcionovať priestupky podľa platných zákonov;
- r) vykonávať úkony potrebné na začatie trestného stíhania pri zistených trestných činoch;
- s) zhromažďovať operatívne údaje o osobách podozrivých z narušovania verejného poriadku;
- t) podporovať bezpečnostné a justičné orgány pri eskortovaní zadržaných osôb a ochraňovať súdne budovy (čl. 19).

Počas stavu obliehania, mobilizácie a vojny, rumunské žandárstvo, ako súčasť ozbrojených síl, okrem povinností ustanovených v čl. 19 plní aj tieto úlohy:

- a) stráži, chráni a bráni objekty určené vojenskými orgánmi, okrem tých, ktoré sú v čase mieru pod vojenskou ochranou;
- b) podieľa sa na odhalení, zajatí alebo zneškodnení nepriateľa vylodeného na území krajiny v oblastiach, kde pôsobia žandárske jednotky;
- c) podieľa sa na obrane vybraných lokalít;

- d) zabezpečuje stráženie verejného a súkromného majetku v prípade evakuácie v dôsledku nepriateľských akcií;
- e) zúčastňuje sa na likvidácii následkov nepriateľských leteckých útokov s použitím hromadných, zápalných alebo konvenčných ničivých prostriedkov;
- f) v spolupráci s inými bezpečnostnými silami vykonáva akcie na odhalenie, zajatie alebo zneškodnenie nepriateľských polovojenských skupín pôsobiacich na území štátu;
- g) podieľa sa na evakuácii obyvateľstva, riadení dopravy, strážení vojnových zajatcov, organizovaní utečencov a ochrane oblastí so špeciálnym režimom;
- h) zabezpečuje povolávanie a presun personálu potrebného na doplnenie ostatných útvarov ministerstva vnútra a verejnej správy;
- i) spolupracuje s ďalšími zložkami obranného a bezpečnostného systému pri zabezpečovaní mobilizácie a kontrole dodržiavania vojenských nariadení;
- j) plní ďalšie úlohy súvisiace s obranou krajiny v súlade so zákonom (čl. 22).

Personál rumunského žandárstva tvoria vojenský a civilní zamestnanci. Vojenský personál zahŕňa príslušníkov ozbrojených síl, študentov vojenských vzdelávacích inštitúcií, profesionálnych vojakov a dôstojníkov, vojakov v aktívnej službe a vojenský personál so skráteným úväzkom. Na vojenský personál sa vzťahujú ustanovenia [zákona č. 80/1995 o postavení vojenského personálu v znení neskorších zmien a doplnkov](#). Civilní zamestnanci podliehajú predpisom pracovného práva (čl. 23).

Personál rumunského žandárstva má nasledujúce práva a povinnosti:

- a) poskytovať pomoc osobám vykonávajúcim verejnú moc, ak pri plnení svojich povinností narazia na fyzický odpor;
- b) identifikovať osobu, ak existuje dôvodné podozrenie, že spáchala alebo sa pripravuje na spáchanie trestného činu alebo priestupku, ako aj osoby žiadajúce o vstup do zákonom vymedzeného priestoru;
- c) v nevyhnutných prípadoch a so súhlasom vlastníka alebo držiteľa použiť akékoľvek dopravné alebo telekomunikačné prostriedky vo verejnom alebo súkromnom vlastníctve, s výnimkou prostriedkov diplomatického zboru;
- d) bezplatne využívať verejnú dopravu na základe služobného preukazu pri plnení úloh, ktoré si vyžadujú presun a nie je ich možné splniť inak;
- e) žiadať občanov o podporu pri prenasledovaní, zadržaní, zatknutí alebo súdnom konaní proti páchatelom trestných činov;
- f) zaistiť nebezpečné predmety, látky alebo zbrane v neoprávnenej držbe či ohrozujúce život alebo zdravie žandára alebo iných osôb (čl. 27).

Vojenský personál rumunského žandárstva pri plnení svojich povinností používa zbrane, nepriestrelné vesty, ochranné štíty, obušky, zariadenia so slzotvornými látkami, vodné trysky a iné prostriedky na ochranu osôb, a to v súlade s podmienkami stanovenými zákonom. Tieto prostriedky sa môžu použiť až po predchádzajúcom varovaní a výzve na rozchod, ktoré vydá vedúci zásahu alebo jeho nadriadený.

Príslušníci rumunského žandárstva sú pri výkone svojich povinností povinní rešpektovať základné ľudské práva a slobody a poskytovať prvú pomoc osobám, ktoré ju potrebujú v dôsledku použitia sily (čl. 37).

2.7 Španielsko

V Španielsku existuje žandársky zbor známy ako **Civilná garda** (Guardia Civil). Ide o ozbrojenú bezpečnostnú zložku s vojenským štatútom, ktorá plní úlohy podobné žandárstvu, zabezpečuje verejný poriadok, bojuje proti kriminalite a vykonáva aj vojenské úlohy. Civilná garda je zodpovedná dvom ministerstvám, ministerstvu vnútra za všetky záležitosti týkajúce sa verejnej bezpečnosti a ministerstvu obrany za vojenské misie. Civilná garda je súčasťou európskych žandárskych síl a vykonáva osobitné zahraničné mierové misie. Bola vytvorená podľa vzoru francúzskeho národného žandárstva.

Civilná garda pôsobí v rôznych prostrediach, vrátane námorných, vzdušných, horských, opustených i obývaných oblastí, ako aj v mestskom a vidieckom prostredí. Táto široká pôsobnosť demonštruje jej schopnosť efektívne čeliť najväčším bezpečnostným hrozbám, akými sú terorizmus, závažná organizovaná trestná činnosť, korupcia či počítačová kriminalita.²¹

Hlavným cieľom Civilnej gardy je ochrana občanov, ich majetku a zabezpečenie uplatňovania ich práv a slobôd. V súčasnosti predstavuje najväčšiu policajnú silu v Španielsku, a to nielen z hľadiska rozsahu pokrytého územia (zodpovedá za bezpečnosť na 84 % územia krajiny a vo všetkých španielskych teritoriálnych vodách), ale aj z hľadiska počtu personálu, keďže má približne 80 000 príslušníkov. Civilná garda sa neustále modernizuje, aby sa prispôbila aktuálnym výzvam. Dnes vykonáva najširšie spektrum policajných činností, medzi ktoré patrí kontrola cestnej premávky, vyšetrovanie trestných činov, ochrana pobreží, hraníc, teritoriálnych vôd, prístavov a letísk, ochrana životného prostredia, udržiavanie verejného poriadku a bezpečnosti, kontrola zbraní a výbušnín či horská záchranná služba.²²

[Zákon č. 2/1986 o bezpečnostných zboroch](#) v čl. 9 ustanovuje, že štátne bezpečnostné zložky Španielska sa skladajú z:

- a) Národného policajného zboru – civilného ozbrojeného útvaru, ktorý je podriadený ministrovi vnútra.
- b) Civilnej gardy – ozbrojeného zboru s vojenským štatútom, ktorá pri plnení úloh vyplývajúcich z tohto zákona podlieha ministrovi vnútra a pri vykonávaní vojenských úloh ministrovi obrany. V prípade vojny bude výlučne podriadená ministrovi obrany.

Zbor Civilnej gardy je hierarchicky štruktúrovaný podľa jednotlivých funkcií, čo zodpovedá jeho vojenskému charakteru. Podľa [zákona č 42/1999 o personálnom režime Zboru civilnej gardy](#) sú

²¹ NATO Stability Policing: Guardia Civil. Dostupné na: <https://www.nspcoe.org/about-us/sponsoring-nations/kingdom-of-spain/guardia-civil/>

²² Eurogendfor: Guardia Civil. Dostupné na: <https://eurogendfor.org/guardia-civil-full-member/>

príslušníkmi Civilnej gardy Španieli, ktorí sú trvalo služobne viazaní k tomuto zboru. Vzhľadom na vojenský charakter inštitúcie, do ktorej patria, sú považovaní za profesionálnych vojakov (čl. 2 ods. 1). Na čele Civilnej gardy stojí generálny riaditeľ.

Poslaním bezpečnostných zložiek je chrániť slobodné uplatňovanie práv a slobôd a zaručovať bezpečnosť občanov vykonávaním týchto funkcií:

- a) zabezpečiť dodržiavanie zákonov a všeobecných ustanovení prostredníctvom plnenia príkazov prijatých od príslušných orgánov v rámci ich kompetencií;
- b) pomáhať a chrániť ľudí a zabezpečiť ochranu ohrozeného majetku;
- c) monitorovať a chrániť verejné budovy a zariadenia v prípade potreby;
- d) zabezpečiť ochranu a bezpečnosť vysokých štátnych funkcionárov;
- e) udržiavať a podľa potreby obnovovať verejný poriadok a bezpečnosť;
- f) zabraňovať páchaniu trestnej činnosti;
- g) vyšetrovať trestné činy s cieľom odhaliť a zatknúť podozrivých páchatel'ov, zaistiť predmety a dôkazy, odovzdať ich príslušnému súdu a pripraviť technické a odborné správy;
- h) zhromažďovať, prijímať a analyzovať údaje dôležité pre verejný poriadok a bezpečnosť, ako aj plánovať a vykonávať metódy na prevenciu trestnej činnosti;
- i) spolupracovať so službami civilnej ochrany v prípadoch vážneho ohrozenia alebo katastrofy (čl. 11 Zákona č. 2/1986).

Národný policajný zbor zodpovedá za výkon svojich úloh v hlavných mestách provincií a v obciach a mestách určených vládou. Civilná garda vykonáva tieto funkcie vo zvyšných častiach územia Španielska a v jeho pobrežných vodách.

Okrem spoločných funkcií uvedených vyššie, Civilná garda vykonáva podľa čl. 12 Zákona č. 2/1986 nasledujúce činnosti:

- a) úlohy vyplývajúce z platných právnych predpisov o zbraniach a výbušninách;
- b) daňovú ochranu štátu a činnosti zamerané na predchádzanie a stíhanie pašovania nelegálneho tovaru;
- c) dohľad nad dopravou, tranzitom a prepravou na medzimestských verejných komunikáciách;
- d) stráženie pozemných komunikačných trás, pobrežia, hraníc, prístavov, letísk a objektov, ktoré si to vyžadujú z dôvodu svojho strategického významu;
- e) zabezpečenie dodržiavania ustanovení na ochranu prírody a životného prostredia, vodných zdrojov, ako aj poľovníctva, rybárstva, lesníctva a ostatných prírodných zdrojov;
- f) medzimestskú prepravu väzňov a zadržaných osôb;
- g) všetky ostatné právomoci, ktoré jej prislúchajú podľa platných právnych predpisov.

Príslušníci bezpečnostných síl a zborov môžu používať zbrane iba v situáciách, keď existuje vážne riziko ohrozenia ich života, fyzickej integrity alebo života iných osôb, prípadne za okolností, ktoré môžu predstavovať vážne ohrozenie verejnej bezpečnosti (čl. 5 ods. 2 písm. d) Zákona č. 2/1986).

2.8 Taliansko

Taliansky systém verejnej bezpečnosti je založený na dvoch policajných zložkách so všeobecnou pôsobnosťou, Zbore karabinierov a Štátnej polícii. Zbor karabinierov tvorí rozšírenú územnú organizáciu, zatiaľ čo Štátna polícia s civilným štatútom pôsobí v 103 talianskych provinčných mestách a vo veľkých mestských oblastiach.²³

Zbor karabinierov (Arma dei Carabinieri) má dvojitý štatút, ako ozbrojená sila podlieha Ministerstvu obrany pri plnení vojenských úloh a spolu s ostatnými ozbrojenými silami zabezpečuje obranu talianskeho územia a ochranu štátnych inštitúcií. Zároveň je jedinou vojenskou políciou pre armádu, námorníctvo a letectvo. Ako policajný zbor však podlieha Ministerstvu vnútra v otázkach verejného poriadku a bezpečnosti. Je zodpovedný za presadzovanie zákona na celom území Talianska a za boj proti všetkým formám kriminality. Pri vyšetrovaniach a výkone súdnych úloh postupuje Zbor karabinierov podľa trestného poriadku a pracuje pod vedením súdnych orgánov. Zbor karabinierov zároveň poskytuje podporu civilným agentúram pri záchranných akciách a operáciách verejnej bezpečnosti, najmä v prípade prírodných katastrof. Hlavné veliteľstvo karabinierov sídli v Ríme a jeho činnosť riadi generálny veliteľ, ktorý zodpovedá za koordináciu a kontrolu všetkých operácií. Zbor má približne 110 000 karabinierov, ktorí sú rozdelení do štyroch hlavných organizačných zložiek: územnej, výcvikovej, mobilnej a špecializovanej.²⁴

Medzi vojenské úlohy karabinierov podľa Europolu patrí „prispievanie k národnej obrane, zúčastňovanie sa na vojenských operáciách v Taliansku a v zahraničí, vykonávanie funkcií vojenskej polície a zabezpečovanie bezpečnosti talianskych diplomatických a konzulárnych zastúpení“. Ako národný policajný zbor „vykonávajú policajné činnosti v oblasti verejného poriadku a bezpečnosti, ako aj vyšetrovacie činnosti, a to buď z vlastnej iniciatívy alebo na žiadosť justičného orgánu“. Europol tiež uvádza, že tento útvar „dopĺňajú osobitné veliteľstvá karabinierov, ktoré sú zodpovedné za ochranu primárnych záujmov spoločnosti, od ochrany životného prostredia, zdravia, práce a národného kultúrneho dedičstva až po dodržiavanie predpisov EÚ, agropotravinárskych predpisov a potlačanie falšovania peňazí“.

Podľa čl. 155 [Vojenského poriadku č. 66/2010](#) má Zbor karabinierov autonómne postavenie v rámci ministerstva obrany, pričom mu prislúcha hodnosť ozbrojených síl. Ide o vojenskú políciu so všeobecnou kompetenciou, ktorá je v nepretržitej službe verejnej bezpečnosti a disponuje osobitnými právomocami. Podľa [čl. 3 Zákona č. 84/2010](#) je Zbor karabinierov zároveň talianskym policajným zborom s vojenským štatútom, určeným na pôsobenie v rámci Európskych žandárskych síl.

Karabinier na základe smerníc náčelníka štábu obrany:

²³ Center of Excellence for Stability Police Units: Eurogendfor – počiatky. Dostupné na:

<https://www.coespu.org/index.php/articles/eurogendfor-origins>

²⁴ Eurogendfor: Arma dei Carabinieri. Dostupné na: <https://eurogendfor.org/arma-dei-carabinieri-full-member/>

- a) prispieva k vykonávaniu ustanovení o mobilizácii ozbrojených síl;
- b) prispieva k integrovanej obrane územia štátu;
- c) zúčastňuje sa vojenských operácií v zahraničí.

V rámci vojenských operácií v zahraničí sa karabinieri:

- a) zúčastňuje aj operácií na udržanie a znovunastolenie medzinárodného mieru a bezpečnosti, pričom jeho prioritou je vytvárať podmienky na zabezpečenie bezpečnosti a usporiadaného spolunažívania v oblastiach, kde pôsobí;
- b) prispieva k medzinárodným aktivitám a dohodám zameraným na obnovu miestnej polície v oblastiach, kde pôsobia ozbrojené zložky, a to prostredníctvom výcviku, konzultácií a dohľadu (čl. 156 Vojenského poriadku).

Karabinieri vykonávajú aj funkcie vojenskej justičnej polície (čl. 157) a poskytujú bezpečnostné služby diplomatickým a konzulárnym zastúpeniam, ako aj úradom vojenských pridencov v zahraničí. Pomáhajú tiež pri riešení konkrétnych núdzových alebo krízových situácií, či už miestnych alebo medzinárodných, ktoré môžu ohroziť bezpečnosť vyššie uvedených zastúpení, pričom zabezpečujú dostupnosť personálu špeciálnych oddelení (čl. 158).

Karabinieri ako vojenská polícia:

- a) zabezpečujú udržiavanie verejného poriadku, bezpečnosť občanov a ochranu majetku;
- b) plní úlohy operačnej štruktúry národnej služby civilnej ochrany podľa Zákona č. 225/1992;
- c) plnia ďalšie úlohy vyžadované platnou legislatívou (čl. 159).

V čl. 160 sú vymedzené osobitné úlohy Zboru karabinierov, ktorý zabezpečuje aj služby pre Prezidentský palác, čestnú stráž a súdy.

Karabinieri vykonávajú v súlade s platnou legislatívou:

- a) funkcie justičnej polície;
- b) funkcie verejnej bezpečnosti.

Plnia aj funkcie lesnej, environmentálnej a agropotravinárskej polície, pričom ich činnosť v tejto oblasti nezasahuje do špecifických úloh, ktoré sú pridelené iným štátnym orgánom (čl. 161).

Zbor karabinierov podlieha:

- a) náčelníkovi generálneho štábu obrany prostredníctvom generálneho veliteľa v otázkach vojenských úloh;
- b) ministrom vnútra v otázkach týkajúcich sa verejného poriadku a bezpečnosti (čl. 162).

Z technicko-administratívneho hľadiska Zbor karabinierov spadá pod:

- a) Ministerstvo obrany v otázkach personálu, administratívy a logistiky;
- b) Ministerstvo vnútra v súvislosti s ubytovaním, kasárňami a využívaním finančných prostriedkov určených na posilnenie polície.

3. Štáty, ktoré mali v minulosti žandárstvo

3.1 Belgicko

Žandárstvo na území dnešného Belgicka vzniklo v roku 1796 počas francúzskej nadvlády a vychádzalo z francúzskeho modelu žandárstva. Od roku 1830 bolo vojenskou jednotkou podriadenou ministerstvu obrany. Procesom demilitarizácie prešlo v roku 1992 a odvtedy patrilo pod ministerstvo vnútra.²⁵

[Zákon zo 7. decembra 1998 o organizácii integrovanej policajnej služby štruktúrovanej na dvoch úrovniach](#) zrušil žandárstvo a jeho personál bol začlenený do novej civilnej policajnej služby. V Belgicku sa uskutočnila veľká reforma polície, ktorá spojila žandárstvo, mestskú políciu a justičnú políciu do jednej integrovanej policajnej služby. Táto služba je rozdelená na dve úrovne, miestnu a federálnu políciu. Nový systém začal fungovať 1. apríla 2001.²⁶

3.2 Bulharsko

Bulharské žandárstvo bolo militarizovanou špeciálnou policajnou jednotkou, ktorá mala za úlohu chrániť dôležité zariadenia a budovy, reagovať na nepokoje a čeliť hrozbám zo strany militantov. Jeho príslušníci boli vyškolení na pôsobenie v mestskom prostredí aj v teréne, čo im umožňovalo plniť rôzne úlohy. Žandárstvo fungovalo ako silová štruktúra na pomedzí vojenskej armády a polície. V rokoch 1998 až 2006 sa jeho úlohy zameriavali na sledovanie a ochranu obzvlášť dôležitých strategických cieľov, podporu boja proti teroristickým skupinám, ochranu verejného poriadku a boj proti kriminalite.²⁷

Reforma ministerstva vnútra z roku 2012 viedla k rozpusteniu tejto služby a jej pracovné sily a vybavenie boli začlenené do polície. Názov bol zmenený zo žandárstva na špecializované policajné sily. V roku 2014 sa názov opäť zmenil na „Žandárstvo“, čím sa symbolicky vrátilo k historickému označeniu tejto jednotky, avšak nezískalo späť svoj samostatný štatút. Zostalo súčasťou Generálneho riaditeľstva pre „Žandárstvo, špeciálne operácie a boj proti terorizmu“, ktoré patrí pod ministerstvom vnútra.²⁸

Čl. 39 ods. 5 [zákona o ministerstve vnútra](#) ustanovuje, že Generálne riaditeľstvo pre „Žandárstvo, špeciálne operácie a boj proti terorizmu“ je národná špecializovaná zložka určená na vykonávanie činností, ako sú:

1. predchádzanie teroristickým činom;
2. oslobodzovanie rukojemníkov;

²⁵ Rijkswacht. Dostupné na: <https://bendeveannijvel.com/onderzoek/belgische-rijkszwacht/>

²⁶ Postavenie žandárov. Dostupné na: https://www.senat.fr/lc/lc77/lc77_mono.html

²⁷ Bulgarian Gendarmerie. Dostupné na: <https://www.force-publique.net/sources/Annuaire/Bulgarie-gb.html>

²⁸ Bulgarian Gendarmerie. Dostupné na: [https://en.wikipedia.org/wiki/Gendarmerie_\(Bulgaria\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Gendarmerie_(Bulgaria))

3. zadržiavanie alebo zneškodňovanie obzvlášť nebezpečných zločincov alebo zločineckých skupín;
4. poskytovanie bezpečnostnej zóny proti potenciálnym útokom ostreľovačov;
5. odhaľovanie, identifikovanie a zneškodňovanie výbušných zariadení a výbušných látok, ako aj vývoj technických prostriedkov a metód na vykonávanie týchto činností;
6. vykonávanie fyzikálno-chemických analýz a odborného posudzovania výbušných zariadení a neznámych látok;
7. zachovávanie verejného poriadku pri organizovaní hromadných podujatí;
8. obnovovanie, udržiavanie a zachovávanie verejného poriadku počas hromadných nepokojov;
9. zachovávanie verejného poriadku v čase krízy;
10. vykonávanie preventívnej činnosti na predchádzanie a potláčanie trestnej činnosti a ochranu verejného poriadku;
11. poskytovanie pomoci orgánom iných hlavných riaditeľstiev a krajských riaditeľstiev na ochranu verejného poriadku;
12. zúčastňovanie sa policajných operácií alebo spoločných operácií s inými štátnymi orgánmi;
13. zabezpečovanie bezpečnosti zamestnancov štátnych orgánov pri konkrétnych ohrozeniach v súvislosti s výkonom ich funkcií;
14. poskytovanie pomoci iným štátnym orgánom alebo funkcionárom v prípade, že ich činnosť je nezákonne bránená;
15. zabezpečovanie bezpečnosti strategických objektov dôležitých pre národnú bezpečnosť, sídla ministerstva vnútra a diplomatických misií;
16. ochrana špeciálneho nákladu;
17. podieľanie sa na vykonávaní kontroly dodržiavania pravidiel cestnej premávky na cestách mimo obývaných oblastí.

3.3 Cyprus

Cyperská vojenská polícia bola žandárska jednotka vytvorená počas britskej správy Cypru. Koncom 19. storočia sa stala dobre vycvičenou silou, ktorá sa skladala z tureckej a grécko-cyperskej komunity pod kontrolou jedného celoostrovneho velenia.

Po vzniku Cyperskej republiky v roku 1960 bola v ústave v čl. 130 ustanovená organizácia a štruktúra verejnej bezpečnosti, ktorá zahŕňala dve hlavné zložky. Prvou zložkou bol Policajný zbor, ktorý mal na starosti policajnú činnosť v mestských oblastiach. Druhou zložkou bolo žandárstvo, ktoré vykonávalo policajné úlohy vo vidieckych oblastiach. Tieto dve zložky spravoval grécko-cyperský náčelník a turecko-cyperský náčelník. Krátko po medzikomunálnych problémoch v roku 1964 a opustení postov turecko-cyperskými policajtmi sa tieto dve sily spojili a vytvorili súčasnú políciu.²⁹

Cyperská polícia je v súčasnosti bezpečnostným orgánom, ktorý pôsobí pod ministerstvom spravodlivosti a verejného poriadku. Povinnosti a zodpovednosti polície sú upravené v [zákone o Policajnom zbore z roku 2004](#) a zahŕňajú udržiavanie zákona a poriadku, prevenciu a odhaľovanie trestnej činnosti, ako aj zatýkanie páchatel'ov a ich postavenie pred súd.

²⁹ Cyprus police. Dostupné na: https://www.police.gov.cy/police/police.nsf/history_en/history_en?opendocument

3.4 Česko-Slovensko

Četníctvo, alebo neoficiálne žandárstvo, bolo vojensky organizovaný ozbrojený strážny zbor Československa v rokoch 1918 – 1945, ktorého úlohou bolo udržiavať verejný poriadok a bezpečnosť na celom území štátu. Po vzniku Česko-Slovenska bol tento zbor upravený viacerými právnymi predpismi, najmä [zákonom č. 299/1920 Sb. o četníctve](#). Žandárstvo bolo definované ako: „Vojensky organizovaná strážna služba, ktorá je určená na udržiavanie verejného poriadku a verejnej bezpečnosti na celom území Československej republiky v súlade s platnými právnymi predpismi a príkazmi príslušných štátnych orgánov.“

Žandárske zbory spadali pod právomoci ministerstva vnútra, aj keď pôvodne bolo zamýšľané, že budú podriadené ministerstvu národnej obrany. Vo vnútornej organizácii sa uplatňoval princíp dvojitej podriadenosti. Pri výkone bezpečnostnej služby, udržiavaní verejného poriadku a bezpečnosti boli podriadené politickým úradom, zatiaľ čo v oblasti výcviku, disciplíny, kontroly služby, ako aj v správnych a hospodárskych záležitostiach podliehali žandárskym veliteľom.³⁰

Služba v žandárskych zboroch bola považovaná za prestížnu a pre prijímanie nových členov platili prísne kritéria. Žandárom sa mohol stať občan Československej republiky, ktorý bol bezúhonný, svojprávny a duševne spôsobilý pre výkon tejto služby. Musel mať viac ako 21 rokov, ale menej ako 35 rokov a byť slobodný alebo bezdetný vdovec podľa čl. 17 vyššie uvedeného zákona. Prijatie do služby bolo podmienené aj znalosťou českého alebo slovenského jazyka a ukončením minimálne strednej školy. Povinnosťou každého uchádzača bolo absolvovanie vojenského výcviku, dobrý zdravotný stav a primeraná výška.

V júni 1945 bolo v Československu zrušené četníctvo-žandárstvo, ktoré nahradila jednotná zložka Zboru národnej bezpečnosti. Jej úlohou bolo chrániť ľudovodemokratické zriadenie, strážiť štátne hranice, zabezpečiť bezpečnosť osôb a majetku a udržiavať verejný poriadok.³¹

3.5 Dánsko

V Dánsku pôsobili tieto žandárske zložky: pohraniční žandári, modrí žandári a Kráľovský dánsky žandársky zbor Západnej Indie. Pohraničné žandárstvo bolo vojenským zborom založeným v roku 1839. Pohraniční žandári mali za úlohu strážiť hranice pred pašerákmi a utečencami. Po druhej svetovej vojne sa zbor sústredil výlučne na činnosť vojenskej polície.³²

Tzv. „modrí žandári“ vznikli v roku 1885 počas dočasnej vlády Estrupa a ich cieľom bolo pomáhať pri udržiavaní verejného poriadku. Hlavnou úlohou tohto zboru bolo vyberanie daní. Modrí

³⁰ Zemandlová, L.: Polícia a četníctvo na našom území v rokoch 1848-1918 (historicko-právne aspekty). Dostupné na: <https://www.akademiapz.sk/sites/default/files/OVVP/009%20%20ZEMANDLOVA%20%20Bezpecnostne%20zlozky%20na%20nasom%20uzemi%20v%20rokoch%201848.pdf>

³¹ Deň zboru národnej bezpečnosti. Dostupné na: <https://www.vtedy.sk/zbor-narodnej-bezpecnosti-verejna-bezpecnost>

³² Pohraničné žandárstvo. Dostupné na: <https://xn--gmsesti-k0a.dk/historier-fra-stien/graensegendarmeriet>

žandári, oblečení v svetlomodrých uniformách, mali rovnaké právomoci ako polícia, čo im umožňovalo zatýkať ľudí.³³ Zbor nebol veľmi populárny, čo viedlo k jeho rozpusteniu v roku 1894.³⁴

Žandársky zbor Západnej Indie bol založený zákonom na jeseň roku 1906 a po nábore pracovnej sily nahradil v apríli 1907 západoindickú armádu v dánskej Západnej Indii. Na rozdiel od armády nebol vojenskou silou, ale mal zabezpečovať verejný poriadok v úzkej spolupráci s miestnou políciou. Žandári boli ťažko ozbrojení, čo ich odlišovalo od bežnej polície. Zbor bol rozpustený v apríli 1917.³⁵

Pôsobenie súčasnej dánskej polície upravuje [Zákon o polícii](#) z roku 2015. V jeho prvej časti sa uvádza: „Polícia zabezpečuje bezpečnosť, pokoj a poriadok v spoločnosti. Tento cieľ dosahuje preventívnymi a donucovacími opatreniami.“

3.6 Grécko

Helénske žandárstvo bolo najväčšou a najdôležitejšou bezpečnostnou silou v Grécku. Kráľovský žandársky zbor bol zriadený v roku 1833. Neskôr bol premenovaný na Helénske kráľovské žandárstvo a následne na Helénske žandárstvo. Pod týmto názvom fungoval až do roku 1984, keď bol zlúčený s mestskou políciou do jednotného policajného zboru pod názvom Helénska polícia.³⁶ Podľa [zákona č. 2800/2000](#) je poslaním Helénskej polície zabezpečovanie verejného poriadku a pokoja, ochrana nerušeného sociálneho rozvoja občanov a bezpečnosti cestnej premávky. Zároveň je zodpovedná za predchádzanie a potláčanie trestnej činnosti, ochranu štátu a demokratického zriadenia v súlade s ústavným poriadkom, ako aj za vykonávanie verejnej a štátnej bezpečnostnej politiky.

Žandárstvo bolo prvým vojensky organizovaným orgánom s policajnými povinnosťami gréckeho štátu, spolu s Národnou gardou, Horskou strážou a Administratívnou políciou. Jeho povinnosťou bolo strážiť provincie s výnimkou Atén, Pirea, Patrasu a Korfu, za ktoré bola zodpovedná mestská polícia. Mestská polícia bola tiež zodpovedná za policajnú kontrolu personálu gréckej armády do roku 1951 a ochranu kráľovskej rodiny. Žandárstvo bolo orgánom s vojenskou organizáciou a disciplínou, a jeho muži bojovali vo všetkých vojnách, ktoré viedol grécky štát v rokoch 1897 až 1949, pričom zároveň bojovali proti zločinu, čím sa stali protagonistami mnohých významných historických udalostí moderného Grécka. Až do zlúčenia boli tieto dva zbory autonómne, mali vlastného veliteľa a boli podriadené ministerstvu verejného poriadku.³⁷

Počas občianskej a studenej vojny sa žandárstvo stalo hlavným nástrojom štátnej politiky v boji proti komunizmu a žandári získali povest' neúnavných prenasledovateľov všetkých občanov, ktorí politicky nepatrili k pravici. Žandárstvo bolo často spájané s mimosúdnyimi vraždami a politicky motivovaným násilím.³⁸

³³ Žandárstvo. Dostupné na: <https://lex.dk/gendarmeri>

³⁴ História dánskej vojenskej polície. Dostupné na: <https://dk-engineers.dk/329290135/>

³⁵ Žandársky zbor Západnej Indie. Dostupné na: https://lex.dk/Det_Vestindiske_Gendarmerikorps

³⁶ Grécke žandárstvo. Dostupné na: <https://www.greekhistoryrepository.gr/archive/item/5798>

³⁷ Vznik Helénskej polície. Dostupné na: <https://lawandorder.gr/san-simera-9-septemvriou-dimiourgithike-i-el-as-meta-tin-enopoiisi-tis-chorofylakis-kai-tis-astynomias-poleon/>

³⁸ Vznik Helénskej polície. Dostupné na: <https://lawandorder.gr/san-simera-9-septemvriou-dimiourgithike-i-el-as-meta-tin-enopoiisi-tis-chorofylakis-kai-tis-astynomias-poleon/>

3.7 Luxembursko

Veľkovevodské žandárstvo (Gendarmerie Grand-Ducale) bolo národnou žandárskou silou Luxemburského veľkovevodstva, ktorá vykonávala civilné aj vojenské povinnosti. Vzniklo v roku 1733. V roku 1940 bolo po prvý raz rozpustené pod nemeckou okupáciou, pričom jeho príslušníci boli začlenení do nemeckej polície a následne vyslaní na východný front. Žandárstvo bolo pod dohľadom ministerstva vnútra. Zákon z 23. júla 1952 predstavoval právny základ moderného žandárstva, ktoré tvorilo súčasť armády a polície.³⁹ Zákon o zriadení Veľkovevodskej polície a Všeobecnej policajnej inšpekcie z 31. mája 1999 spojil žandárstvo a políciu do jedného zboru. V dôsledku toho bol personál žandárstva začlenený do novej policajnej organizácie, ktorá má vojenský štatút. Tento zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2000.⁴⁰ Reforma mala za cieľ predovšetkým odstrániť duplicitu práce, ktorá sa mohla vyskytnúť medzi policajtmi a žandármi.

3.8 Maďarsko

Maďarské kráľovské žandárstvo (Royal Hungarian Gendarmerie) zohrávalo kľúčovú úlohu pri zavádzaní štátneho poriadku a autority na vidieku, kde žila väčšina národného obyvateľstva.⁴¹ Žandárstvo bolo založené v roku 1881 ako súčasť vtedajších rakúsko-uhorských policajných jednotiek. Išlo o vojensky organizovaný zbor národnej gardy, ktorý mal na starosti verejnú bezpečnosť a vnútornú službu. Verejná bezpečnostná služba zahŕňala štátne, verejné, súdne, poriadkové a vojenské úlohy, zatiaľ čo vnútorná služba prebiehala u stráží a mala podobný charakter ako činnosti vykonávané obrannými silami. Žandárstvo bolo podriadené dvom rezortom, ministerstvu vnútra a ministerstvu obrany.⁴²

Úlohou kráľovského uhorského žandárstva bolo udržiavať verejnú bezpečnosť, zabezpečovať dodržiavanie zákonov a verejného poriadku na vidieku, vyšetrovať páchatelov trestných činov a odovzdávať ich príslušným orgánom. Spočiatku boli žandári vyberaní spomedzi vojakov na základe prísnych kritérií. Do žandárskeho zboru mohli vstúpiť iba veteráni s vynikajúcimi služobnými výsledkami. Po prijatí do zboru absolvovali ďalšie vzdelávanie a stálymi žandármi sa stali až po úspešnom absolvovaní povinnej skúšobnej doby a zložení písomnej skúšky.⁴³ Medzi ich ďalšie povinnosti patrilo každodenné hliadkovanie, kontrola nebezpečných ciest, ochrana občanov pred násilím, predchádzanie a odhaľovanie zločinov a dohľad na dodržiavaním pravidiel cestnej premávky. Okrem toho sa žandári v prípade živelných pohrôm museli okamžite dostaviť na miesto, aby zabezpečili verejnú bezpečnosť a pomáhali pri odstraňovaní škôd.⁴⁴

³⁹ Prečo už v Luxemburgu nie je žandárstvo? Dostupné na: <https://www.virgule.lu/luxembourg/pourquoi-n-y-a-t-il-plus-de-gendarmerie-au-luxembourg/40359290.html>

⁴⁰ Postavenie žandárov. Dostupné na: https://www.senat.fr/lc/lc77/lc77_mono.html#toc44

⁴¹ Piahana, A.: Maďarské kráľovské žandárstvo a politické násilie v „šťastných mierových časoch“ (1881-1914). Dostupné na: <https://journals.openedition.org/chs/2903>

⁴² Arcanum: Žandárstvo. Dostupné na: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyarorszag-a-masodik-vilaghaboruban-lexikon-a-zs-F062E/c-cs-F085C/csendorseg-F0885/>

⁴³ Magyar királyi csendőrség. Dostupné na: <https://www.csendor.com/site/index-m.html>

⁴⁴ História kráľovského uhorského žandárstva. Dostupné na: <https://www.masodikvh.hu/erdekessegek/erdekessegek/3037-a-magyar-kiralyi-csendorseg-tortenete>

V roku 1919 došlo k zlúčeniu žandárstva s policajnými zbormi v mestách, čím vznikol spoločný zbor. Tento zbor si však získal nelichotivú povesť pre svoje často tvrdé zákroky, najmä v súvislosti s akciami namierenými proti maďarským Židom. Zbor bol rozpustený po skončení druhej svetovej vojny.⁴⁵

V rokoch 2004 až 2008 pôsobila policajná bezpečnostná služba ako vojensky organizovaný útvar Policajného zboru Maďarskej republiky, pričom svojou štruktúrou pripomínala žandárske policajné zbory západnej Európy. Po reorganizácii polície naďalej pôsobí pod názvom Pohotovostná polícia. Úlohy Pohotovostnej polície, ktorá plní funkciu osobitnej jednotky na ochranu verejného poriadku a vojenskej služby polície, sú vymedzené v § 9 [nariadenia vlády č. 329/2007 o orgánoch polície a o úlohách a právomociach policajných orgánov](#).⁴⁶ Súčasný [zákon o polícii](#) upravuje organizáciu, úlohy a právomoci maďarskej polície.

3.9 Nemecko

Začiatkom 19. storočia začali vznikať polovojenské jednotky, inšpirované francúzskym žandárstvom, v rôznych nemeckých spolkových krajinách, ako Sasko, Bavorsko, Hannover, Württembersko a Bádensko. Ich hlavnou úlohou bola ochrana vidieka, no ich skutočným poslaním bola predovšetkým kontrola pohybu obyvateľstva a obmedzovanie presunov pozdĺž štátnych hraníc. Štátna hranica bola vnímaná ako priestor, cez ktorý mohli prenikáť podozrivé osoby, potenciálne nebezpečné pre spoločnosť.⁴⁷

Žandárstvo v Nemecku bolo personálne a disciplinárne podriadené ministerstvu vojny, zatiaľ čo po technickej stránke patrilo pod ministerstvo vnútra. V období rokov 1936 až 1945 plnilo úlohu poriadkovej služby vo vidieckych oblastiach a v menších mestách do 2 000 obyvateľov, pričom vo výnimočných prípadoch táto hranica dosahovala až 5 000 obyvateľov. Od roku 1938 podliehalo žandárstvo generálnemu inšpektorovi žandárstva a ochrannej polície v obciach. Na regionálnej úrovni bolo podriadené veliteľom žandárstva pri vyšších policajných úradoch. Osobitnou zložkou bolo motorizované žandárstvo, ktoré sa špecializovalo na monitorovanie dopravy na poľných a rýchlostných cestách, čím sa stalo predchodcom dnešnej diaľničnej polície. Ďalšou špecializovanou jednotkou bolo vysokohorské žandárstvo, ktoré pôsobilo v alpských oblastiach. Okrem týchto útvarov zohrávalo významnú úlohu aj spolkové pohraničné strážne oddelenie, pôvodne organizované ako žandárstvo. Jeho kompetencie však boli obmedzené v dôsledku rozdelenia právomocí, keďže podľa základného zákona patrí policajné a poriadkové právo jednotlivým spolkovým krajinám.

⁴⁵ Hungarian Gendarmerie. Dostupné na: <https://usercontent.one/wp/www.chakoten.dk/wp-content/uploads/2023/05/Hungarian-Gendarmerie.pdf?media=1718365596>

⁴⁶ Pohotovostná polícia. Dostupné na: <https://www.police.hu/hu/a-rendorsegrol/testulet/teruleti-szervek/keszenleti-rendorseg>

⁴⁷ Márna snaha obmedziť pohyb: Žandárstvo v nemeckých spolkových krajinách v 19. storočí. Dostupné na: <https://securityhistorynetwork.com/2022/09/14/segal-movement-gendarmerie-19century/>

Žandárstvo v niektorých spolkových krajinách existovalo až do polovice 20. storočia, no postupne ho nahradili moderné policajné zložky, ktoré lepšie vyhovovali meniacim sa bezpečnostným potrebám. V súčasnosti má každá zo 16 spolkových krajín svoju vlastnú políciu, ktorá je zodpovedná za verejnú bezpečnosť a poriadok na regionálnej úrovni. Policajný systém v Nemecku funguje na dvojúrovňovom modeli, pozostávajúcom z krajinskej a spolkovej polície. Regionálnu bezpečnosť zabezpečuje Landespolizei (krajinská polícia), ktorá pôsobí v rámci jednotlivých spolkových krajín. Za hraničnú kontrolu, ochranu železníc a letísk, ako aj boj proti terorizmu zodpovedá Bundespolizei (spolková polícia).

3.10 Rakúsko

Spolkové žandárstvo (Bundesgendarmerie) bolo rakúskou spolkovou policajnou inštitúciou, ktorá bola zodpovedná za približne dve tretiny obyvateľstva a približne 98 % rakúskeho územia, spolu so Spolkovým zborom bezpečnostnej stráže a detektívnym zborom. Pozostávalo prevažne zo skúsených žandárskych dôstojníkov, ktorí spolu s novoprijatými žandármi plnili úlohy vojenského charakteru.⁴⁸

Na čele žandárstva stál generálny inšpektor žandárstva, ktorý bol zodpovedný ministerstvu vojny. V súvislosti s administratívnymi činnosťami a použitím žandárstva na udržiavanie verejného poriadku však generálny inšpektor podliehal ministerstvu vnútra. Tento dvojitý dohľad zabezpečoval vyvážený prístup k vojenským a civilným úlohám tejto bezpečnostnej zložky.

Koniec okupácie, stabilizácia pomerov v Rakúsku a rastúci blahobyt umožnili žandárstvu neustály rozvoj. Do roku 1964 sa žandárstvo úplne motorizovalo. Výrazne sa zlepšili pracovné podmienky pre štátnych zamestnancov. V roku 1993 došlo k reštrukturalizácii systému služieb žandárstva, ktorý bol prispôbený moderným požiadavkám. Zvýšená prítomnosť žandárov v teréne prispela k poklesu kriminality. V súvislosti so vstupom Rakúska do EÚ a schengenského priestoru bolo zriadené „pohraničné žandárstvo“, ktorého malo za úlohu zabezpečiť ochranu vonkajších hraníc EÚ.⁴⁹

Dňa 1. júla 2005 sa skončila 156-ročná história žandárstva. V rámci „reformy polície z roku 2005“ boli Spolkové žandárstvo, Spolková bezpečnostná stráž a Zbor pre vyšetrovanie trestných činov zlúčené do novej „spolkovej polície“.⁵⁰

⁴⁸ História žandárstva. Dostupné na: <https://www.polizei.gv.at/wien/publikationen/geschichte/gendarmerie.aspx>

⁴⁹ Tamže.

⁵⁰ História žandárstva. Dostupné na: https://www.bmi.gv.at/magazin/2024_05_06/14_Gendarmeriegeschichte.aspx

4. Zhrnutie a záver

Predložená analýza skúmala postavenie a činnosť žandárskych zborov a obdobných ozbrojených bezpečnostných zborov vo vybraných krajinách EÚ, s dôrazom na ich organizačnú príslušnosť, rozsah pôsobnosti, právomoci a kompetencie. Z analýzy vyplýva, že žandárstvo ako inštitúcia s vojenským štatútom a policajnými úlohami má v Európe dlhú tradíciu, ktorá sa však v jednotlivých štátoch vyvíjala odlišne v závislosti od historických, politických a bezpečnostných kontextov.

V súčasnosti aktívne žandárske zbory **existujú** vo viacerých štátoch EÚ, ako sú **Francúzsko, Taliansko, Španielsko, Portugalsko, Holandsko či Rumunsko**. Tieto zbory spája kombinácia vojenskej organizácie a civilných úloh, pričom ich pôsobnosť zahŕňa široké spektrum aktivít, od udržiavania verejného poriadku, cez boj proti kriminalite a terorizmu, až po ochranu hraníc a strategických objektov. Ich zaradenie pod ministerstvo obrany, ministerstvo vnútra alebo oba rezorty súčasne (napr. Francúzsko, Taliansko) odráža ich duálnu povahu a flexibilitu pri nasadení v rôznych situáciách, vrátane krízových a vojnových.

Naopak, v niektorých krajinách, ako napríklad Belgicko, Nemecko, Rakúsko, Maďarsko, Dánsko či Cyprus, bolo žandárstvo v minulosti zrušené a jeho funkcie sa integrovali do civilných policajných štruktúr. Tento proces často súvisel s modernizáciou bezpečnostných systémov, snahou o zefektívnenie a odstránenie duplicity úloh medzi vojenskými a civilnými zložkami. Napríklad v Belgicku (2001) a Rakúsku (2005) došlo k reformám, ktoré viedli k vytvoreniu jednotných policajných síl, zatiaľ čo v Nemecku sa žandárstvo postupne transformovalo do podoby spolkových a krajiných policajných štruktúr.

Osobitnú pozornosť si zasluhuje situácia na Slovensku, kde žandárstvo historicky existovalo v podobe četníctva (1918–1945), no v súčasnosti nie je aktívnou zložkou. Návrh zákona predložený Ministerstvom obrany SR s plánovaným zavedením žandárskeho zboru od júla 2025 naznačuje záujem o obnovenie tejto tradície. Slovenský model by mal kombinovať profesionálnych vojakov, bývalých policajtov a aktívne zálohy, s cieľom posilniť odolnosť krajiny v oblasti obrany a bezpečnosti. Tento krok by zaradil Slovensko medzi štáty s existujúcim žandárstvom, no s vlastným špecifickým zameraním na podporu existujúcich zložiek, ako sú Policajný zbor a Vojenská polícia.

Žandárske zbory sú v krajinách, kde pôsobia, vnímané ako efektívny nástroj na zabezpečenie stability a flexibility v reakcii na rôznorodé bezpečnostné výzvy. Ich vojenský charakter im umožňuje rýchle nasadenie v krízových situáciách, zatiaľ čo policajné kompetencie zaisťujú kontinuitu v bežnom presadzovaní práva. Na rozdiel od krajín s čisto civilnými policajnými silami (napr. Nemecko, Rakúsko) ponúkajú žandárske zbory výhodu v podobe vyššej disciplíny, spolupráce s ozbrojenými silami a schopnosti pôsobiť v medzinárodnom prostredí.

Záverom možno konštatovať, že žandárstvo ako koncept zostáva relevantné aj v 21. storočí, hoci jeho podoba a význam sa odlišujú v závislosti od národných priorít a historického vývoja. V mnohých štátoch EÚ naďalej zohráva kľúčovú úlohu pri ochrane verejného poriadku a národnej

bezpečnosti. Pre Slovensko by zavedenie žandárskeho zboru mohlo znamenať posilnenie bezpečnostného aparátu, najmä v súvislosti s narastajúcimi bezpečnostnými hrozbami a potrebou flexibility pri riešení krízových situácií. Úspech tejto iniciatívy však bude závisieť od jasného vymedzenia úloh žandárskeho zboru, efektívnej koordinácie s existujúcimi zložkami, ako aj od zabezpečenia adekvátneho financovania.

Legenda:

Farba	Popis
	Štáty so súčasným samostatným žandárstvom
	Štáty bez žandárstva (zrušené alebo neexistuje)
	Štáty, kde sa žandárstvo plánuje zaviesť

Tabuľka:

Prehľad štátov EÚ, medzi nimi tie so zavedeným alebo historicky existujúcim žandárskym zborom

Krajina	Žandárstvo v súčasnosti	Názov	Spadá pod	Hlavné úlohy	Právna úprava	Špecifická pôsobnosť
Belgicko	Nie	-	Min. obrany, neskôr Min. vnútra	-	Zákon o integrovanej policajnej službe (1998)	Zrušené v 2001, integrované do civilnej polície
Bulharsko	súčasť polície	Generálne riaditeľstvo pre „Žandárstvo, špeciálne operácie a boj proti terorizmu“	Min. vnútra	Boj proti terorizmu, nepokoje, ochrana strategických objektov	Zákon o ministerstve vnútra	Transformované do špecializovaných policajných síl
Cyprus	Nie	-	Min. spravodlivosti a ver. poriadku	Bezpečnosť na vidieku	Zákon o policajnom zbore (2004)	Zrušené v 1964, zlúčené s políciou
Česko-Slovensko	Nie	Četníctvo	Min. vnútra	Verejný poriadok, bezpečnosť	Zákon č. 299/1920 Sb.	Zrušené v 1945, nahradené ZNB
Dánsko	Nie	Pohraniční žandári, Modří žandári a Kráľovský dánsky žandársky zbor Západ. Indie	-	Hranice, verejný poriadok, dane	Zákon o polícii (2015)	Viacere historické zbory, zrušené do 1917
Francúzsko	Áno	Gendarmerie Nationale	Min. vnútra + Min. obrany	Verejný poriadok, justičná polícia, boj proti terorizmu, obrana	Obranný zákonník, Zákonník vnútornej bezpečnosti	Zúčastňuje sa mierových misií

Grécko	Nie	Helénske žandárstvo	Min. verej. poriadku	Verejný poriadok, boj proti zločinu	Zákon č. 2800/2000	Zrušené v 1984, zlúčené s mestskou políciou
Holandsko	Áno	Koninklijke Marechaussee	Min. obrany	Hraničná kontrola, bezpečnosť, vojenská polícia	Zákon o polícii, Zákon o bezpečnosti	Pôsobí aj v Karibiku
Litva	Áno	Viesojo Saugumo Tarnyba	Min. vnútra	Verejný poriadok, obrana	Zákon o verejnej bezpečnostnej službe (2006)	Polovojenská, podpora Eurogendfor
Luxembursko	Nie	-	Min. vnútra	Civilné a vojenské úlohy	Zákon o veľkovojskovej polícii (1999)	Zrušené v 2000, integrované do polície
Maďarsko	Nie	Royal Hungarian Gendarmerie	Min. vnútra + obrany	Verejný poriadok, vidiecka bezpečnosť	Nariadenie č. 329/2007	1919 zlúčené s policajným zborom, dnes Pohotovostná polícia
Nemecko	Nie	-	Min. vojny + vnútra	Vidiecka bezpečnosť, hranice, doprava	-	Zrušené do polovice 20. storočia, nahradené políciou
Poľsko	Áno	Żandarmeria Wojskowa	Min. obrany	Vojenská disciplína, verejný poriadok, boj proti terorizmu	Zákon o vojenskej polícii (2001)	Podpora civilnej polície od 2020
Portugalsko	Áno	Guarda Nacional Republicana	Min. vnútra + Min. obrany	Verejný poriadok, doprava, ochrana prírody	Zákon č. 63/2007	Široké civilné úlohy, vojenský štatút
Rakúsko	Nie	Bundesgendarmerie	Min. vnútra + vojny)	(Historicky) Verejný poriadok, hranice	Reforma polície (2005)	Zrušené v 2005, zlúčené do spolkovej polície
Rumunsko	Áno	Jandarmeria Română	Min. vnútra	Verejný poriadok, boj proti kriminalite, krízové situácie	Zákon č. 550/2004	Široká pôsobnosť v civilných aj krízových úlohách

Slovensko	Nie (plán od júla 2025)	(Plánovaný) Žandársky zbor	Min. obrany	(Plánované) Podieľanie sa na úlohách Policajného zboru a Vojenskej polície	Návrh zákona (júl 2025)	Kombinácia vojakov a policajtov, finančný príspevok
Španielsko	Áno	Guardia Civil	Min. vnútra + Min. obrany	Verejný poriadok, boj proti terorizmu, doprava, ochrana prírody	Zákon č. 2/1986	Najväčšia policajná sila
Taliansko	Áno	Arma dei Carabinieri	Min. vnútra + Min. obrany	Verejný poriadok, justičná polícia, vojenské operácie	Zákon č. 66/2010	Duálna rola, pôsobenie v zahraničí

5. Zdroje

1. Ministerstvo vnútra: Žandárstvo. Dostupné na: <https://www.gendarmerie.interieur.gouv.fr/recrutement/la-gendarmerie>
2. Ministerstvo vnútra: Od policajného zboru k národnému žandárstvu. Dostupné na: <https://www.gendarmerie.interieur.gouv.fr/notre-institution/la-gendarmerie-nationale/de-la-marechaussee-a-la-gendarmerie-nationale>
3. Eurogendfor: Gendarmerie Nationale. Dostupné na: <https://eurogendfor.org/gendarmerie-nationale-francaise-full-member/>
4. FIEP: Gendarmerie Nationale. Dostupné na: <https://www.fiep.org/member-forces/french-national-gendarmerie/>
5. Ministerstvo vnútra: Misie národného žandárstva. Dostupné na: <https://www.gendarmerie.interieur.gouv.fr/notre-institution/la-gendarmerie-nationale/les-missions-de-la-gendarmerie-nationale>
6. Ministerstvo vnútra: Etický kódex národnej polície a národného žandárstva. Dostupné na: <https://www.interieur.gouv.fr/deontologie>
7. Eurogendfor: Koninklijke Marechaussee. Dostupné na: <https://eurogendfor.org/koninklijke-marechaussee-full-member/>
8. Kráľovská vojenská polícia. Dostupné na: <https://www.rijksdienstcn.com/justitie-veiligheid/koninklijke-marechaussee>
9. Brožúra Royal Marechaussee. Dostupná na: <https://www.marechaussee.nl/over-de-marechaussee/documenten/publicaties/2022/05/10/brochure-koninklijke-marechaussee-als-het-erop-aankomt>
10. Úlohy kráľovskej vojenskej polície. Dostupné na: <https://english.defensie.nl/organisation/marechaussee/tasks-of-the-royal-netherlands-marechaussee>
11. Eurogendfor: Viesojo Saugumo Tarnyba. Dostupné na: <https://eurogendfor.org/viesojo-saugumo-tarnyba-partner-member/>
12. Ministerstvo vnútra: Hlavné oblasti činnosti Verejnej bezpečnostnej služby. Dostupné na: <https://vstarnyba.lrv.lt/lt/apie-tarnyba/veiklos-sritys-1/>
13. Eurogendfor: Żandarmeria Wojskowa. Dostupné na: <https://eurogendfor.org/zandarmeria-wojskowa-full-member/>
14. Žandárske a policajné hliadky proti COVID-19. Dostupné na: <https://www.wojsko-polskie.pl/kgzw/articles/aktualnosci-w/2020-04-01r-zandarmsko-policyjne-patrole-kontra-covid-19/>
15. Spolupráca medzi varšavskou políciou a vojenským žandárstvom. Dostupné na: <https://magazyn-ksp.policja.gov.pl/mag/z-zycia-garnizonu/51110,Wspolpraca-stolecznej-Policji-z-Zandarmeria-Wojskowa.html>
16. Úlohy vojenského žandárstva. Dostupné na: <https://www.wojsko-polskie.pl/kgzw/zadania/>
17. Ministerstvo národnej obrany: Vojenské žandárstvo. Dostupné na: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/zandarmeria-wojskowa>
18. Eurogendfor: Garda National Republican. Dostupné na: <https://eurogendfor.org/garda-nacional-republicana-full-member/>
19. Národná republikánska garda. Dostupné na: <https://www.gnr.pt/missao.aspx>
20. Eurogendfor: Jandarmeria Româna. Dostupné na: <https://eurogendfor.org/jandarmeria-romana-full-member/>
21. NATO Stability Policing: Guardia Civil. Dostupné na: <https://www.nspcoe.org/about-us/sponsoring-nations/kingdom-of-spain/guardia-civil/>
22. Eurogendfor: Guardia Civil. Dostupné na: <https://eurogendfor.org/guardia-civil-full-member/>

23. Center of Excellence for Stability Police Units: Eurogendfor – počiatky. Dostupné na: <https://www.coespu.org/index.php/articles/eurogendfor-origins>
24. Eurogendfor: Arma dei Carabinieri. Dostupné na: <https://eurogendfor.org/arma-dei-carabinieri-full-member/>
25. Rijkswacht. Dostupné na: <https://bendevannijvel.com/onderzoek/belgische-rijks-wacht/>
26. Postavenie žandárov. Dostupné na: https://www.senat.fr/lc/lc77/lc77_mono.html
27. Bulgarian Gendarmerie. Dostupné na: <https://www.force-publique.net/sources/Annuaire/Bulgarie-gb.html>
28. Bulgarian Gendarmerie. Dostupné na: [https://en.wikipedia.org/wiki/Gendarmerie_\(Bulgaria\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Gendarmerie_(Bulgaria))
29. Cyprus police. Dostupné na: https://www.police.gov.cy/police/police.nsf/history_en/history_en?opendocument
30. Zemandlová, L.: Polícia a četníctvo na našom území v rokoch 1848-1918 (historicko-právne aspekty). Dostupné na: <https://www.akademiapz.sk/sites/default/files/OVVP/009%20%20ZEMANDLOVA%20%20Bezpecnostne%20zlozky%20na%20nasom%20uzemi%20v%20rokoch%201848.pdf>
31. Deň zboru národnej bezpečnosti. Dostupné na: <https://www.vtedy.sk/zbor-narodnej-bezpecnosti-verejna-bezpecnost>
32. Pohraničné žandárstvo. Dostupné na: <https://xn--grnsesti-k0a.dk/historier-fra-stien/graensegendarmeriet>
33. Žandárstvo. Dostupné na: <https://lex.dk/gendarmeri>
34. História dánskej vojenskej polície. Dostupné na: <https://dk-engineers.dk/329290135/>
35. Žandársky zbor Západnej Indie. Dostupné na: https://lex.dk/Det_Vestindiske_Gendarmerikorps
36. Grécke žandárstvo. Dostupné na: <https://www.greekhistoryrepository.gr/archive/item/5798>
37. Vznik Helénskej polície. Dostupné na: <https://lawandorder.gr/san-simera-9-septemvriou-dimiourgithike-i-el-as-meta-tin-enopoiisi-tis-chorofylakis-kai-tis-astynomias-poleon/>
38. Prečo už v Luxemburgu nie je žandárstvo? Dostupné na: <https://www.virgule.lu/luxembourg/pourquoi-n-y-a-t-il-plus-de-gendarmerie-au-luxembourg/40359290.html>
39. Piahana, A.: Maďarské kráľovské žandárstvo a politické násilie v „šťastných mierových časoch“ (1881-1914). Dostupné na: <https://journals.openedition.org/chs/2903>
40. Arcanum: Žandárstvo. Dostupné na: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyarorszag-a-masodik-vilaghaboruban-lexikon-a-zs-F062E/c-cs-F085C/csendorseg-F0885/>
41. Magyar királyi csendőrség. Dostupné na: <https://www.csendor.com/site/index-m.html>
42. História kráľovského uhorského žandárstva. Dostupné na: <https://www.masodikvh.hu/erdekessegek/erdekessegek/3037-a-magyar-kiralyi-csendorseg-tortenete>
43. Hungarian Gendarmerie. Dostupné na: <https://usercontent.one/wp/www.chakoten.dk/wp-content/uploads/2023/05/Hungarian-Gendarmerie.pdf?media=1718365596>
44. Pohotovostná polícia. Dostupné na: <https://www.police.hu/hu/a-rendorsegrol/testulet/teruleti-szervek/keszenleti-rendorseg>
45. Márna snaha obmedziť pohyb: Žandárstvo v nemeckých spolkových krajinách v 19. storočí. Dostupné na: <https://securityhistorynetwork.com/2022/09/14/segal-movement-gendarmerie-19century/>
46. História žandárstva. Dostupné na: <https://www.polizei.gv.at/wien/publikationen/geschichte/gendarmerie.aspx>
47. História žandárstva. Dostupné na: https://www.bmi.gv.at/magazin/2024_05_06/14_Gendarmeriegeschichte.aspx

Všetky zdroje sú aktuálne k dňu zverejnenia materiálu

Všetky iniciatívne materiály PI nájdete na:
[https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/
materialy/pm](https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/materialy/pm)

Parlamentný inštitút
Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
pi@nrsr.sk
www.nrsr.sk

